

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Data

Medlemsblad for DIS-Danmark

årgang 21 nr. 2 - 2007

Udgives af DIS-Danmark

Databehandling i Slægtsforskning
www.dis-danmark.dk
admin@dis-danmark.dk

Adresseændringer meddeles til:

Kasserer Werner Wittekind
Rudersdalsvej 114, 2.tv.
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
kasserer@dis-danmark.dk

Redaktionen:

Erik Kann, ansvarshavende redaktør
Johan Jepsens Vej 1, 2830 Virum
Tlf: 45 85 18 02 (efter kl. 18)
redaktion@dis-danmark.dk

Kathrine Tobiasen, best.mdl.

Layout, sats og tryk:

Grafisk Data Center A/S, tlf. 66 12 10 30
Trykplag: 5.300 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.

Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler.

Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline:	Udkommer:
1. august 2007	September 2007
1. november 2007	December 2007
1. februar 2008	Marts 2008
1. maj 2008	Juni 2008

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Medlemskontingent 2007: 200 kr.
Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 2 - juni 2007

- 3 Kalenderen
- 6 Sådan har jeg lavet min slægtsbog
- 11 Om at udgive en bog for første gang
- 14 Mere om Excell som hjælpeprogram
- 16 Logokonkurrencen - igen
- 17 Generalforsamlingen
- 20 Bestyrelsen præsenterer sig
- 24 Anmeldelse af Find din slægt
- 25 Ny version af Reunion
- 26 Slægtsforskerdag i København
- 27 Mine sønderjyske bedsteforældre
- 31 Bestyrelsens adresser
- 32 Mål, vægt og mønt

Links i artiklerne

De links der står i artiklerne i dette nummer – er også lagt på www.dis-danmark.dk – find dem under menupunktet „Links“.

Forsidefoto:

Fotograf: Hans-Henrik Tofft.
Furesø Museer.
Motiv fra: Købmandsmuseet
- Cornelen
www.furesoemuseer.dk

Allerød 1217

**Fredagene 14. og 28. september
12. og 26. oktober samt
09. og 23. november 2007
Kl. 19.00 - 21.30.**

Allerød menigheds slægtshistoriske lokalcenter, Mormonernes Center, Lyngvej 241-243.

Gotisk skrift

v/ Hans Peter Poulsen

Har du "snuset" lidt til gotisk skrift, men mangler lidt mere end det, så er dette noget for dig. Her er både tyding af skrift, tal samt øvelser i at skrive, både fra 1700 tallet og 1800 tallet.

Tilmelding senest den 28. august 2007 ved at deltagerafgift på 300.- kr. betales til reg. 9570 konto 5 012 058

Søllerød 1218

**Lørdagene 13. oktober, 3. november,
(24. november besøg på landsarkivet i tidsrummet 9-16) samt 12. januar 2008
Kl. 10.00 - 15.00**

Søllerød sognegård, Søllerødvej 13, 2840 Holte

Slægtsforskning for børn og voksne – gerne 2 generationer eller veninde/ven

v/ Merete Nielsen

Sammensætning af både børn og voksne er utrolig god, og sammenholdet mellem 2 generationer er meget fascinerende og inspirerende for begge parter, ikke mindst når man er i gang med noget om ens egen familie. Derfor tænkes her på, at man følges

enten barn/forældre eller barn/bedsteforældre. Men har du ikke et barn/ barnebarn kan man tage en ven med. Enhver slægt har sine skæbner. Der findes ikke den slægt, der ikke rummer personer, hvis skæbne man bliver grebet af. Deres liv ligger gemt i kilderne og venter på at blive fundet frem. Man skal blot vide hvordan.

Dette kursus henvender sig til nybegyndere ud i slægtsforskningens kunst. I løbet af de 5 gange som kurset strækker sig over, vil man komme til at arbejde med følgende:

- Hvordan udarbejdes en anetavle?
- Hvordan bruger jeg de oplysninger, som jeg allerede har, og hvor kan jeg finde andre?
- Hvordan bruges Internettet og PC'er i slægtsforskning?
- Hvad kan man finde på landsarkivet?

Hvis I selv har en bærbar computer med trådløs netværk, vil det være en god ide at medbringe den på kurset. Men ved gennemgang af hvordan man bruger Internettet, vil det blive vist via en projektor, så alle kan være med.

Pris for materiale pr. deltager: 125 kr. afregnes direkte til foredragsholderen den første gang.

Tilmelding senest 12. september 2007 ved at deltagerafgift på 200.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Sorø 1220

**3. november 2007
Kl. 11.00 -16.00**

Sorø Borgerskole, Alleen 8, 4180 IT-lokalet

Internet og slægtsforskning

v/ Ruben Højmark,

Efter en kort gennemgang af udvalgte steder på Internettet bliver der mulighed for selv at søge oplysninger om slægten. Tilrettelagt for lidt øvede. Der er en PC til hver deltager.

Pris for materiale pr. deltager: 30.- kr. afregnes direkte til foredragsholderen på undervisningsdagen.

Tilmelding senest 18. oktober 2007 ved at deltagerafgift på 50.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Oplysninger kan fås hos Ruben Højmark 57 83 28 94 eller højmark@dis-danmark.dk

Søllerød 1219

**Lørdag 27. oktober 2007
Kl. 13.00 - 15.00**

Søllerød Sognegård, Søllerødvej 13, 2840 Holte

Hvad gemmer sig i lægs- og søruller

v/Hans Peter Poulsen

Hvad kan jeg finde i de centrale og regionale lægdsruller og søruller? Hvordan finder jeg frem /rundt i dem ?

Tilmelding senest 01. oktober 2007 ved at deltagerafgift på 50.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Søllerød 1228
Lørdag d. 24. november samt lørdag
d. 1. december
kl. 10.00 til 15.00
Søllerød sognegård, Søllerødvej 13,
2840 Holte

Slægtsbogen – hvad skal den inde- holde, og hvordan skal den laves?

v/ Hans Peter Poulsen

Med udgangspunkt i en række eksempler og deltagerne idéer, skal vi diskutere, hvad slægtsbogen kan indeholde. Hvilke afsnit skal der være i netop MIN slægtsbog? Vi skal også arbejde med den praktiske udarbejdelse af slægtsbogen, enten i et slægtsprogram eller i tekstbehandling. Medbring din egen bærbare, men har du ingen gør det ikke noget.

Tilmelding senest 08. november 2007 ved at deltagerafgift på 50.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Søllerød
Torsdagene 6. september,
4. oktober, 1. november,
6. december 2007,
17. januar, 6. marts, 3. april samt
8. maj 2008.

kl. 19.00-21.30
Søllerød Sognegård, Søllerødvej 13,
2840 Holte

Studiekreds

v/ Ann Christensen

Studiekreds: Deltagerne udveksler erfaringer omkring slægtsforskning og videregivelse af de indsamlede resultater.

Derfor begynder vi møderne med korte indlæg, f.eks. tydning af gotisk skrift, hver anden gang kommer jeg med et indlæg, en kaffepause, herefter åben diskussion om emnet, og hvad deltagerne gerne vil høre andres mening om.

I denne sæson vil jeg (Ann) tage 2 bærbare computere med, så vi kan komme på nettet. Så kan vi lave en form for "workshop" og få hjælp til evt. spørgsmål.

Som vi plejer, vil der være kaffe/te og en "lille kage", som betales med 20 kr.

Torsdag d. 6. september kommer en ekspert og fortæller om digitale kameraer, så har I et kamera tag det med, har I ikke kan I f.eks. få at vide, hvilket der er bedst til vores formål.

Tilmelding: Ingen tilmeldingsfrist. Ingen deltagerafgift

Haslev 1223
Lørdag den 17. november 2007
kl. 10.00 – 15.00

Haslev Folkebibliotek, Foredragssal
2. Indgang via Rådhusstien

Internet hvordan bruges det til slægtsforskning

v/Merete Nielsen

Dette kursus henvender sig til nybegynder ud i slægtsforskningens kunst. På dette kursus vil du blive hjulpet i gang med slægtsforskning og derudover vil der være en gennemgang af diverse søgesider på Internettet.

Her kan f. eks nævnes

- statens arkiver
- folketællinger
- kirkebøger
- indvandrer database
- den danske udvandrer database
- sognekort
- DIS-Danmarks
- udvandring til USA
- udarbejdelse af anetavler

Hvis du har mulighed for at medbringe de oplysninger som du allerede har, så synes jeg, du skal gøre det. Så vil der være mulighed for at hjælpe dig godt i gang med din egen forskning. Hvis du har en bærbar PC-er med trådløst netværk, så er du velkommen til at medbringe den til eget brug.

Der vil være en udgift til materiale på kr. 75 pr. deltager som skal betales på kursusdagen.

Trådløst Internet: Kræver Password, bestilles sammen med tilmeldingen.

Tilmelding senest 01. november 2007 ved at deltagerafgift på 50.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Haslev 1222
Torsdag 7. februar 2008
Kl. 19.00 – 22.00
Haslev Folkebiblioteket, Foredragssal
2. Indgang via Rådhusstien

Kommunearkiver 1842 til 1970

v/ Arkivar Christian Larsen

Siden deres oprettelse i 1842 har kommunerne indtaget en mere og mere central rolle i lokalsamfundet, og de oprindeligt begrænsede opgaver er vokset i stort omfang. Dette har også betydet en stadig stigende borgerkontakt, og man kan derfor i de kommunale arkivalier finde mange personalhistoriske kilder. I foredraget vil en række kommunale kildetyper blive præsenteret, bl.a. socialvæsenets arkivalier, valgboøger, mandtal og folkeregisterkort, ligningslister og ejendoms-vurderinger samt bygningssager.

Tilmelding senest 25. januar 2008 ved at deltagerafgift på 50.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Søllerød 1227
Onsdag 10. oktober 2007 Kl. 19.00 – 21.30
Søllerød sognegård, Søllerødvej 13,
2840 Holte

Kip-Browseren.

v/Ruben Højmark

Kip-Browseren er et søgeprogram, der kan lave et hurtigt søg i Cd'er fra Dansk Data Arkiv.

Følgende vil blive behandlet:
Gennemgang af mulighederne i KIP Browser.
Installation og download af programmet.

Tilmelding senest 26. september 2007 ved at deltagerafgift på 50.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Haslev 1221
Mandag den 22. oktober 2007
Kl. 19.00 – 22.00
Haslev Folkebibliotek
Jernbanegade 62 4690 Haslev
Indgang via Rådhusstien.

Skøder og ejendomsforhold

v/ Jytte Skaaning

Skøder, panteprotokoller og servitut genparter, hvor finder jeg dem? Hvad kan de give mig af oplysninger, som jeg kan bruge i min slægtsforskning? Hvor langt tilbage kan jeg finde oplysninger og mange flere spørgsmål, vil Jytte Skaaning besvare ved dette foredrag samt besvare spørgsmål som I har med hjemmefra.

Tilmelding senest 02. oktober 2007 ved at deltagerafgift på 50.- kr. betales til 9570 konto 5 012 058

Tilmelding til DIS' foredrag sker ved at indbetale deltagerafgiften

Indbetalingen kan ske ved:

- ◆ På posthuset - girokonto 501-2058
- ◆ Netbank - under indbetalinger vælges kort-art 01 og giro 501-2058
- ◆ Bankoverførsel til DIS-Danmark, reg.nr.: 9570, konto 5012058

For alle indbetalinger gælder, at du skal huske at skrive:

- ◆ Navn og adresse - eller navn og dit medlemsnr.
- ◆ Arrangementsnummeret (er anført ved arrangementet - ses også på hjemmesiden).
- ◆ Mailadresse eller telefonnummer, hvis du vil modtage en bekræftelse på din tilmelding.

WEGA BOGBINDERI

Stenildhøjvej 54
9600 Aars

Indbinding af:

- alle slags slægtsboøger
- tidsskrifter mm.

Pris efter aftale

Bogbindermester:

Heidi Gass Sibbesen
Tlf. 98 66 12 81

Mail: Heidi.gass@sibbesen.dk

Sådan har jeg lavet min slægtsbog

Henrik Prætorius
Snebærvænget 27
2830 Virum
Tlf. 45 85 29 87
ahzarembe@webspeed.dk

Alle har mange aner, men jeg hører til de heldige, der har haft mulighed for at opspore et meget stort antal af dem. Det er i tidens løb blevet til et meget omfattende materiale, og jeg har måttet tænke meget over, i hvilken form, jeg skulle nedfælde det, for at dem, jeg har tænkt på som læsere, skulle have glæde af at stifte bekendtskab med det.

Det er blevet til en slægtsbog, hvis form og indhold jeg vil give eksempler på i det følgende. Det er blot én måde at præsentere et sådant materiale på og bestemt ikke den eneste, men andre kunne måske få nogle ideer ved at læse denne artikel.

Slægtsbogens struktur

Bogen er en blanding af en efter-slægtstavle efter min ældst kendte forfader af slægten Prætorius, og en anetavle med mig som probant. Den er bygget op som figur 1.

Når vi kommer ned til slut, så har vi fået alle mine aner med! I princippet er hver enkelt generation – og dens mødrende aner – så et kapitel i bogen. Og hvert enkelt kapitel er en FAMILIE-historie.

Det kan vises lidt tydeligere ved at betragte skemaet nedenfor, som sammenfatter de første 6 kapitler af bo-

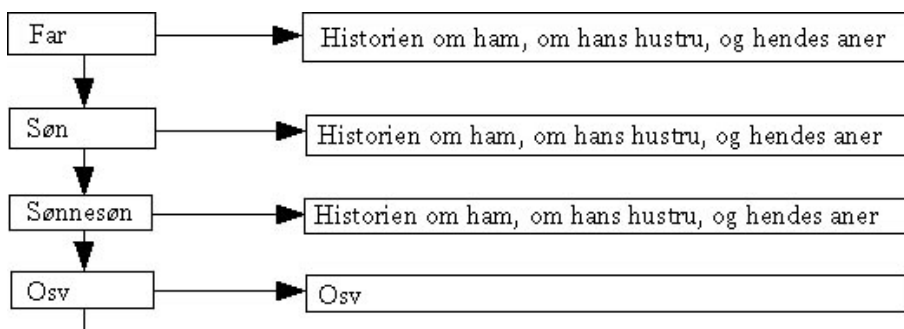
gen. Det første kapitel indeholder dog 6 generationer – der er så langt tilbage ikke så meget stof tilgængeligt. Samtidig bliver der senere i bogen tale om at opdele kapitler i flere afdelinger.

I alt er det til dato foreløbig blevet til 30 kapitler og ca. 185 sider. Men jeg er langt fra færdig.

For det første mangler der en række kapitler, der er under udarbejdelse, og dernæst ligger der en endnu ikke påbegyndt opgave i at beskrive den yngste familie. Der er nok en tendens til at bruge flest kræfter på de ældre aner – jo ældre, jo bedre – det giver en vis prestige og er nok det morsomste detektivarbejde. Men vores børn ville nok sætte pris på også at læse om, hvad vi selv og vores forældre, fætre, kusiner kan berette, og hvordan de hører til familien. Og vi er jo de nærmeste til at finde ud af det.

Den store fordel ved mit koncept er, at jeg altid kan sætte nye kapitler ind, uden at det berører de eksisterende. Ligeledes er det et overkommeligt arbejde at føje nyt materiale ind i eksisterende kapitler.

Jeg har naturligvis selv en komplet opdateret slægtsbog i papirudgaven, men kan tillige ved et enkelt klik skrive en opdateret CD, til dem, som "abonnerer" på bogen.

Figur 1.

Kapitler i slægtsbogen

Efter indledningen (se figur 2) kommer der så en egentlig indholdsfortegnelse, der nævner alle de enkelte kapitler, med en fyldestgørende og så vidt muligt interessant overskrift.

Man kan næsten se, at de enkelte kapitler er skrevet således, at de udmærket kan læses hver for sig.

De enkelte kapitler

Hvad gør en slægtsbog indbydende? Det har ikke været min opgave at lave et opslagsværk med navnefortegnelse, selvom bogen godt kan bruges sådan.

Det har været min agt, at skrive ikke én, men mange *fortællinger* om personer og familier, og de enkelte afsnit er sat i en historisk sammenhæng, for at man så godt som muligt kan forstå familiernes vilkår.

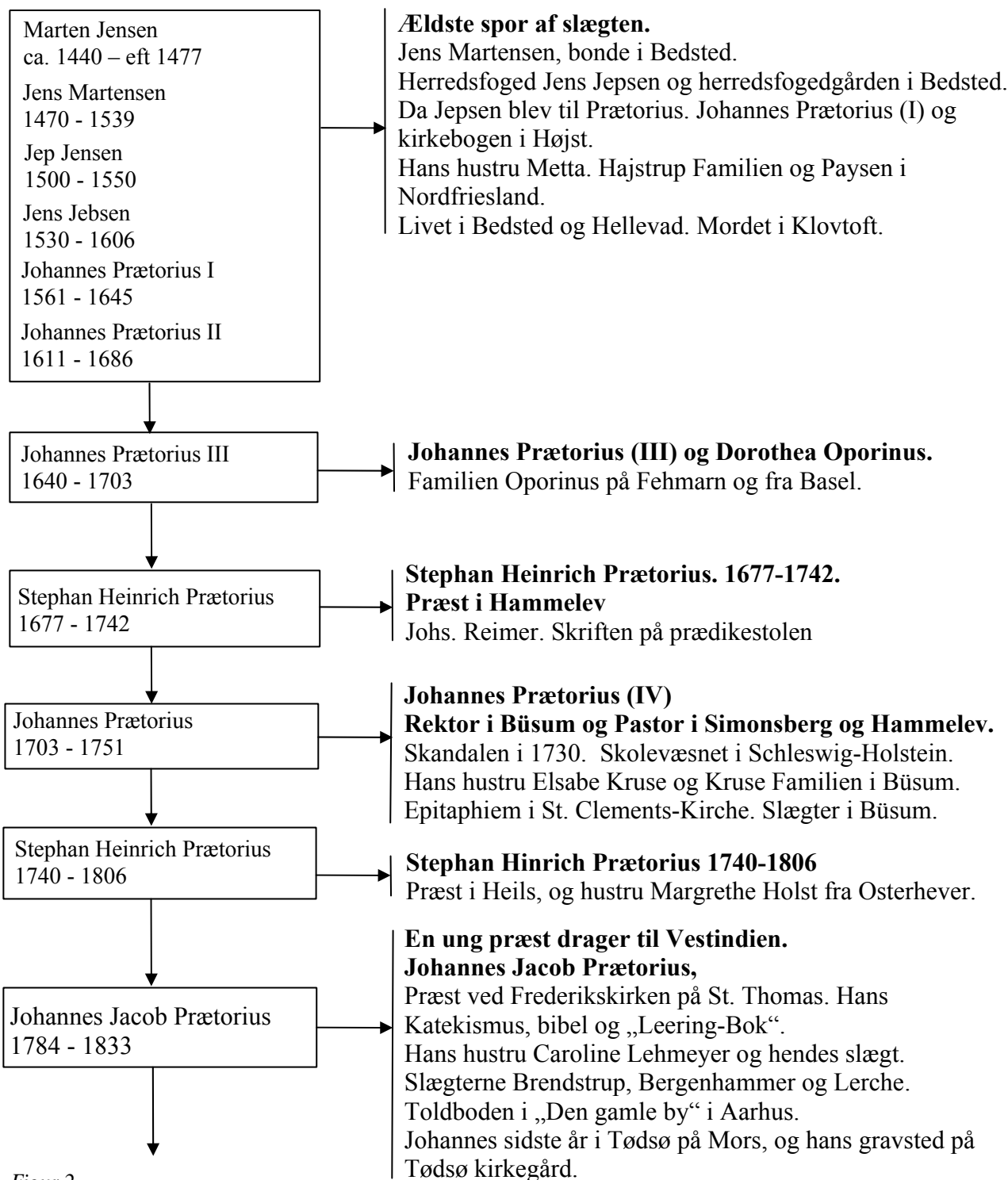
De fleste kapitler starter umiddelbart efter overskriften med et slægtskema, der anskueliggør den del af slægten, der omtales i kapitlet.

Her er vist skemaet (se figur 3) fra det første kapitel om slægtens allerældste aner. Det er et skema tegnet i mit Star-Office-Impress program, men man kan tegne tilsvarende skemaer i Microsofts Power-Point.

Se mere herom i "Slægt og Data" nr. 3 2006 om anskueliggørelse af *Indviklede familieforhold*.

En af fordelene ved sådanne individuelt tegnede skemaer er, udover på en lille plads at vise en masse sammenhænge, også, at man let ser fætter/kusine ægteskaber og lign.. Ovenfor ser man hvordan 2 slægtsgrene igen mødes efter 2–3 generationer.

Figur 2.

Billeder, billeder, billeder

En vigtig del af kapitlerne er billeder, billeder og atter billeder. Tænk på, hvordan et dagblad har udviklet sig i årenes løb, fra ren tekst til meget righoldig anvendelse af billedmateriale. Den trend venter læserne af en slægtsbog også at finde, og vil i hvert fald anse det som en helt naturlig og

nutidig måde at levendegøre en historie på.

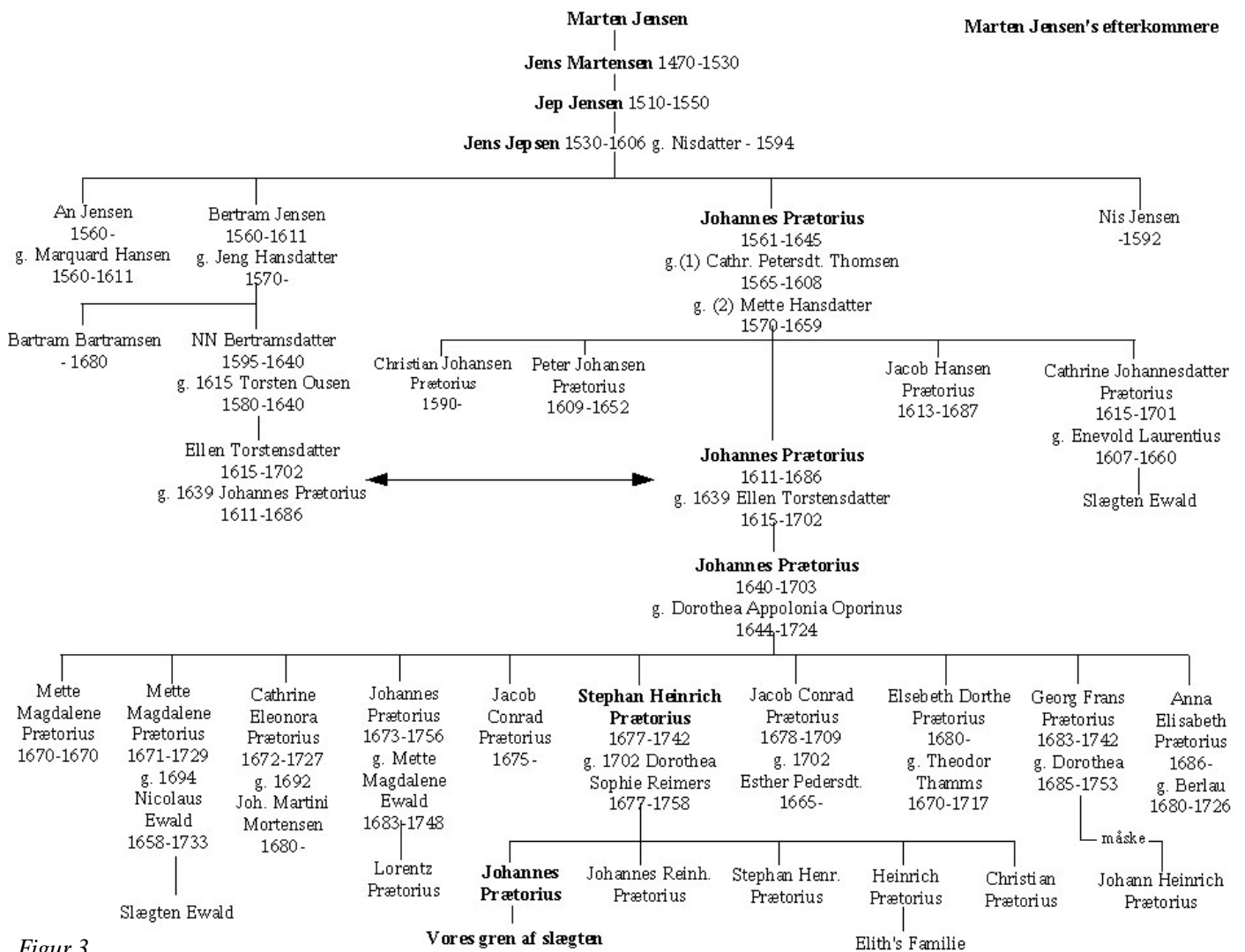
Begrebet billeder omfatter ikke blot gamle fotografier af anerne, som naturligvis skal med, hvis man har dem, men tillige billeder, taget i dag, af det, jeg kalder gerningsstederne. Det har jeg skrevet mere om i ”Slægt og Data” Nr. 2 2006.

Som et eksempel kan jeg her vise 2 billeder af et hus i Ringkøbing (se figur 4), det ene fra den gang familien boede der, og det andet taget ved et besøg for et par år siden.

I næsten alle kapitler har jeg brugt kort til at vise, hvor i landet historien udspiller sig.

Et danmarkskort med et par røde

Figur 3.

mærker peger på Ringkøbing og Sønderjylland, og kortet over egnen viser, hvor den ellers ikke særlig kendte lille landsby Bedsted befinder sig.

Et bykort, gerne fra en ældre publikation, kan vise, hvor huset lå – og måske stadig ligger.

Kirkebogsnotater viser jeg også gerne som et billede og i farver, så det fremtræder som den ægte gulnede

side i den over 250 år gamle kirkebog. Og når vi nu er ved kirkerne, så hører et billede af familiens ældste, endnu eksisterende gravsten fra 1833 også med.

Fotografering og billedbehandling

Med et digitalkamera er man i dag meget fint rustet til at tage billeder under omstændigheder, hvor det ikke tidli-

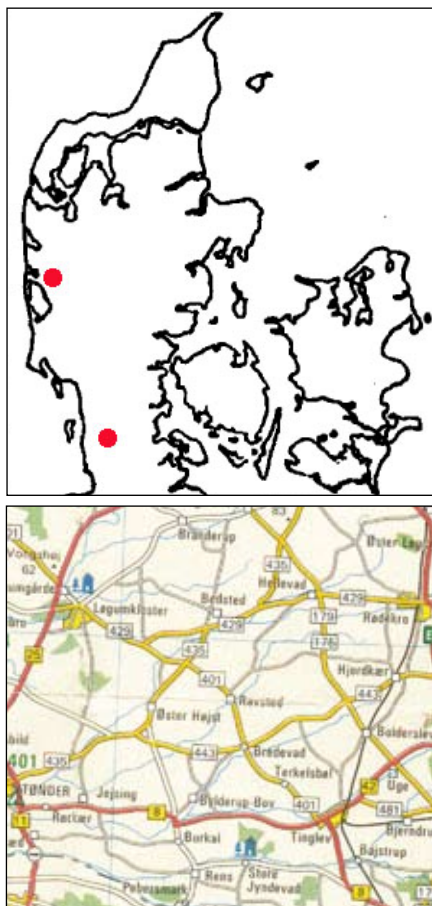
gere var muligt, f. eks. affotografering af en kirkebog. Nu har vi ganske vist fået Arkivalier-online, men har man aner i Nordtyskland, må man stadig selv møde op og tage sine billeder.

Men ikke blot fotograferingen er blevet enklere, det er nu blevet muligt med billedbehandlingsprogrammer at arbejde med billederne bagefter, så de kan bruges i slægtsbogen.

Figur 4

Figur 5

Det har jeg haft megen gavn af, som den efterfølgende lille historie kan vise.

Jeg blev opmærksom på, at der i en lille landsby syd for grænsen, Grosenwiehe – Store Vi, var et stort maleri af den stedlige præst, som er en

af mine aner, med hele sin familie - begge hans hustruer og alle deres respektive børn.

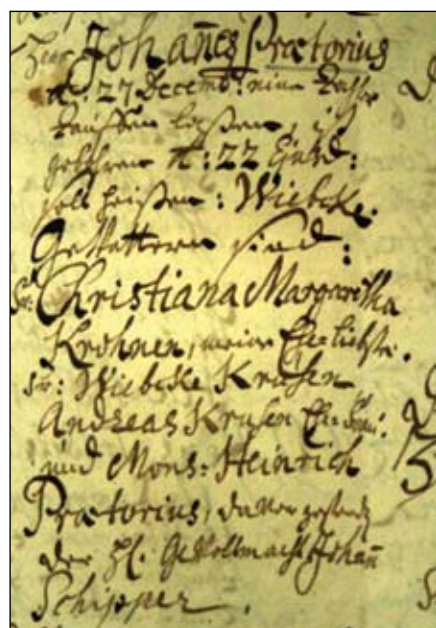
Vi besøgte stedet, og billedet hang der rigtig nok, men højt oppe på en væg med et kraftigt modlys fra et vindue, og med nogle lamper, der skyg-

gede for dele af billedet. I øvrigt var der ret dunkelt i kirkerummet.

Jeg tog mange billeder, taget meget på skrå med kameraet hvilende på kirkestolene overfor billedet.

Hjemme begyndte så arbejdet med at manipulere billedet, så det kom til at se ud, som om det var taget ret forfra. Der blev drejet og vredet, og der blev korrigeret på farverne og belysningen. Jeg har haft megen gavn af mit "Photoshop Elements" program til opgaven, men andre programmer kan utvivlsomt gøre det samme.

Fig. 7 og 8 på næste side viser det færdige resultat og tillige det billede, der var udgangspunktet for manipulationen. Jeg behøver vist ikke sige, at jeg er ganske tilfreds med resultatet, og det indtager da også en god plads i kapitlet om denne gren af slægten.

Figur 6

Pas på med copyright

Disse mange billeder illustrerer, hvad jeg synes er væsentligt: Det liver vældigt op på et kapitel, hvis der er farver på billederne.

Figur 7

Figur 8

Det gør heller ikke noget, hvis man fortæller om, hvordan man fandt frem til de mere interessante sammenhænge. Det er med til, at give et indtryk af det arbejde, der har ligget i udarbejdelsen af bogen.

Til sidst en lille advarsel, som jeg også er nødt til at komme med: Jeg har samlet meget materiale fra andre kilder og citeret dem eller direkte kopieret dem i bogen. En del af dette materiale er imidlertid så nyt, at det er beskyttet af ophavsretlige regler. Egne billeder er der ingen begrænsninger på, men de fleste af kapitlerne i min bog indeholder ting, som ikke uden tilladelse må publiceres. Min slægtsbog er derfor kun til benyttelse i den nære families kreds.

Om at udgive en bog for første gang...

Hvor svært ka' det være ???

Annette Jordan

Jelshøjvænget 45

8270 Højbjerg

Tlf. 97 18 36 72

aja@bear.dk

Formentlig drømmer mange slægtsforskere og lokalhistorisk interesserede om at udgive en bog, sådan rigtigt med ISBN nummer og pligtaflevering osv. Den drøm havde jeg også - og gennemførte den. Mange har spurgt, hvordan man gør, og det har jeg prøvet at skrive lidt om - tænkt som inspiration, nyttige tips, råd om økonomi mm. Denne artikel er beregnet for de, der aldrig har forsøgt dette før. Det kan helt sikkert gøres på mange andre måder end min, men sådan er det jo med mange ting i livet.

Lidt om mit projekt

Jeg havde i løbet af et par år samlet

alt, hvad jeg fandt om degne og skoleholdere i Ning herred og ville gerne have det udgivet i bogform. Det tog mig ca. et år fra det meste materiale var samlet, og til bogen "Ning herred - degne og skoleholdere indtil 1814" blev udgivet 1. december 2006.

Hvordan finder jeg et forlag?

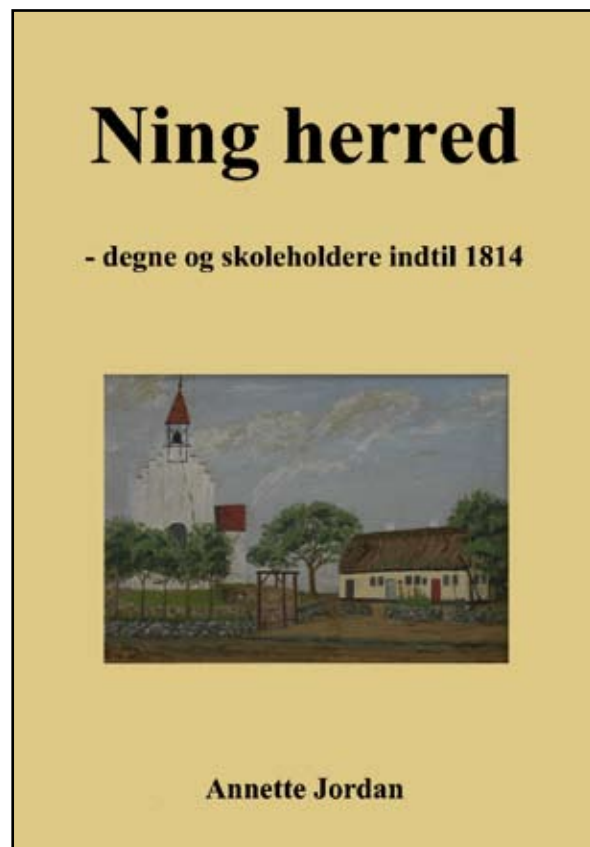
De mennesker, jeg spurgte, rådede mig til at finde en lille lokal bogtrykker og få ham til at trykke bogen og så udgive den på eget forlag, men jeg blev også advaret om, at jeg ville støde ind i mange forskellige praktiske problemer. Jeg søgte derfor i stedet på nettet og blev opmærksom på de

forlag, der laver "print on demand". Særlig fattede jeg interesse for forlaget "Underskoven", der på en hjemmeside (www.underskoven.dk) kom med en god vejledning i processen og mulighed for at estimere prisen på forhånd. Jeg tog følgelig kontakt til "Underskoven" og fik svar på de sidste detaljer.

Hva' koster det???

Jeg havde ingen anelse, om hvad dette ville koste, da jeg gik i gang. Jeg forestillede mig, at jeg ville søge økonomisk støtte fra bl.a. fonde. Jeg rådførte mig med folk, der tidligere havde udgivet en bog, og fik at vide, at det var et meget stort arbejde at skaffe penge til udgivelsen, men at det var en god idé at starte med den lokale kommune for på den måde at have et tilhørsforhold i lokalområdet.

Min kontakt havde derudover foreslået at søge Veluxfonden (www.veluxfondene.dk). Det viste sig imidlertid, at der står i deres formålsparagraf: "Fonden kan endvidere foretage uddelinger, der støtter ældre initiativrige medborgere over 60 år i at holde sig aktive. På dette specielle felt er der tale om mindre donationer til enkeltpersoner eller grupper af ældre, som efter pensionsalderen yder en frivillig indsats uden økonomisk vinding eller får mulighed for at realisere et længe næret ønske, eksempelvis udgivelse af en erindringsbog eller en anden bog". Man ser faktisk i rigtig mange bøger, at Veluxfonden har støttet udgivelsen. Men nej, en telefonsamtale bekræftede, at der ikke er undtagelser for alderskravet.

Bogens forside!

En anden fond, der kan være relevant, er Kjemsfonden (www.kjemsfonden.dk), der støtter udgivelse af lokalhistorisk litteratur fra hele Jylland

Det er imidlertid temmelig kompliceret at søge denne fond, da der i ansøgningsskemaet er nogle ret specifikke krav:

Bogen skal være trykkeklar, manuskriptet skal medsendes, der er kun ansøgningsfrist to gange om året og der skal foreligge to forskellige tryktilbud.

Der er selvfølgelig også andre fonde og andre muligheder for at søge støtte, men jeg mener ovenstående er de vigtigste.

Nå, jeg valgte at regne på, hvad det kostede at lave projektet helt for egen regning - og endte med det. En ting skal man gøre sig klart - de penge der investeres skal betragtes som tab indtil alt andet er bevist. Der vil aldrig blive tale om et overskud, spørgsmålet er tabets størrelse.

Men hvad kostede det så?? Jeg valgte de billige løsninger hele vejen igennem - kun sort/hvid, blødt omslag, standardstørrelse osv. Samlet budget for 250 bøger på ca. 100 sider blev ca. 13.000 kr. alt incl. Denne pris forudsatte en arbejdsgang således som beskrevet senere.

Lidt om det formelle i indholdet

Omkring indholdet vil jeg ikke komme med mange kommentarer. Jeg vil dog fremhæve, at det, jeg selv lagde aller mest vægt på, var, at jeg ikke overtrådte regler om ophavsret. Jeg har sendt mange forespørgsler af sted for at sikre mig, at jeg ikke fik problemer. Særligt har jeg haft en del besvær med nogle billeder, jeg gerne ville gengive. I et par tilfælde har jeg ikke kunnet finde frem til de oprindelige billeder og dermed ikke kunnet være sikker på, hvem der havde rettighederne, og i de tilfælde har jeg helt opgivet at medtage billederne. Også private oplysninger har jeg i hvert enkelt tilfælde sikret mig ret til at citere. Det burde være en banalitet blandt slægtsforskere at nævne, at kildeangivelse i alle tilfælde bør være en selvfølge.

Derudover havde jeg oprindeligt et ønske om at lave et navnerregister og evt. et stedregister i bogen. Dette opgav jeg. Det ville dels have været et meget stort arbejde med det utal af navne, jeg havde i den meget kompakte tekst. Men det ville først og fremmest have medført, at jeg skulle genredigere sidetallene i registret, når bogen var helt trykkeklar, så selv om et register ville have været ønskeligt, fandt jeg det for kompliceret - rent teknisk var jeg bange for at lave for

mange fejl og dermed få brug for flere ekstra prøvetryk - og det koster.

Korrekturlæsning og hvordan leveres bogen til forlaget

Hvis man har penge nok, kan man formentlig stadig håndskrive en bog og sende materialet til et forlag. Forudsætningen for min pris var, at jeg leverede materialet i digital form i tekstformat. Fra jeg havde bogen færdigskrevet, og til den var klar til afsendelse, brugte jeg utrolig mange timer. Jeg skulle have alt standardiseret:

De forskellige typer overskrifter skulle være ens i alle afsnit. Jeg havde klippeklistret mange steder og ind imellem havde jeg fået små passager med forkert skriftstørrelse og forkert skrifttype - det var et hestearbejde at luge ud i. Der skulle være ens skrivemåder for datoer hele bogen igennem (ikke: "d. 7 april 2005", "den 7/4-2005" og "d 7 Apr 05"). Stednavnenes stavemåde skulle standardiseres (ikke "Aarhus" og "Århus"). Forkortelserne skulle være ens med punktum efter. Alt dette fiklede jeg med i timevis og jeg var så heldig at få hjælp fra et ungt familiemedlem med lidt større viden om PC-programmer end jeg.

Selve korrekturlæsningen tog et andet familiemedlem sig af. Det anbefales oftest, at man hyrer en professionel korrekturlæser. Det ville jeg ikke bruge penge på. Men jeg tror, det er meget vigtigt, at der læses korrektur af en, der ikke har arbejdet med bogen. Det er ikke stavefejlene, der er et problem, for dem tager PC'ens stavekontrol sig af. Nej det er de helt underlige sætninger og meningsforstyrrende skrivefejl, der skal findes. Men for at finde sådanne fejl skal man, tror jeg, især have et kendskab til emnet. Jeg fortrød ikke, at jeg sparede en professionel korrekturlæser.

Hvordan med billeder

Billeder og billedbehandling har aldrig været min stærke side. Først skulle billederne skaffes. Jeg ville gerne gengive nogle fotos fra Nationalmuseets bøger "Danmarks kirker", og det kunne jeg også godt få lov til, men

Forfatteren ved PC'en.

Bøger er tunge!

de skulle i så fald købes og kostede mere end 1.000 kr. pr. stk. Jeg ville også gerne have nogle nyere fotos trykt i farver, men også det kostede flere hundrede kr. pr. billede (afhængig af antal). Det var faktisk disse to ting, jeg gerne ville have haft økonomisk støtte fra en fond til. Men jeg valgte altså "discountløsningen". En dygtig amatør fotograf med lokalhistorisk interesse tilbød at tage nogle billeder, og de blev efter min mening ligeså gode som dem jeg kunne have købt, og så er de taget specielt til bogen og ikke lånt andre steder fra - så det endte positivt. Det skal lige siges, at et enkelt af billederne er taget med familiens ferie-kamera og det billede går også an - men det er et spørgsmål om motivets karakter og kravene til kvalitet. Angående s/h contra farver synes jeg også, jeg blev meget positiv overrasket, idet et par af billederne reelt viste sig at være pænere i s/h.

Herudover er flere af billederne scanninger af ældre billeder. En lille detalje vedrørende billeder er, at de skal have en ret høj dpi - mindst 300 - for at være egnet til trykning - og det skal man lige tænke på, når man redigerer dem. Angående redigering så fandt jeg som "billedbehandlings-alfabet" et udmærket gratis program "Gimp", som kan de nødvendige ting, og som jeg lærte mig at håndtere.

Omslaget er lidt svært

Jeg var meget i tvivl, om jeg kunne de-

signe omslaget selv. Det er sådan set ret enkelt, fordi for- og bagside udgør tilsammen blot et billede, hvor man så ud fra sidetal beregner, hvor bogryggen er. Problemet er umiddelbart, at der skal regnes rigtigt. Jeg forestillede mig først at få en designer, jeg kender til at hjælpe mig, men det opgav jeg - hendes ideer var for komplicerede - jeg kunne af hensyn til prisen ikke risikere fejl og dermed nye prøvetryk. Så valget blev helt enkelt: En ensfarvet baggrund med tekst og et enkelt billede. Et lille problem med forsiden var for øvrigt, at farverne ikke blev helt, som jeg forventede ved trykningen - de blev mørkere end ventet, men sådan får det være.

Hvad er det med de prøvetryk, som jeg nævner hele tiden??

Jo, forlaget laver et prøvetryk ud fra det, de får tilsendt. Prøvetrykket skal så godkendes eller evt. rettes. Et nyt tryk koster penge. Det sidste tryk er en reel bog med omslag og det hele, og den er det ekstra dyrt at få ændret. Jeg brugte faktisk slet ikke ekstra penge på prøvetryk, idet forlaget havde ansvaret for de få fejl, der var, men jeg tror hurtigt, at det kan løbe op, hvis man ikke tænker sig meget om.

Sådan en bog sælger da sig selv eller hvad...

Nu er en bog som min ikke lige den, der står forrest i boghandlens vindue, men først og fremmest har jeg valgt at

betale 250 kr. for at få bogen optaget i boghandlerdistributionen.

Jeg måtte også gøre opmærksom på mig selv. Jeg startede med at lave nogle små plakater, som jeg sendte til lokalarkiver i det relevante område og bad dem sætte en på opslagstavlen. Jeg sælger også bogen via min hjemmeside, og jeg kunne på hjemmesidens tæller se, at plakaterne gav besøgende. Dernæst skrev jeg et brev til nogle lokalaviser.

Dette resulterede i tre rigtig flotte artikler - og også det gav tilsyneladende hits på hjemmesiden. Derimod har jeg valgt ikke at sende bøger til potentielle anmeldere - igen et spørgsmål om økonomi. Hvad der siden skal ske markedsføringsmæssigt vil tiden vise. Foreløbig er jeg blevet bedt om at holde et foredrag om emnet, og selv om det ikke er noget, jeg har erfaring i, er det da en mulighed.

Hvordan gik det så med den økonomi, jeg hele tiden er så optaget af???

Ja, det ved jeg jo ikke helt endnu. De bøger, jeg selv sælger, får jeg selvfølgelig hele provenuet af. De bøger forlaget og boghandlerne sælger, får jeg selv ca. halvdelen af prisen for. Udsalgsprisen har jeg sat til 160 kr. Jeg har reelt aldrig troet på, det ville være muligt at sælge så mange bøger, at det kunne løbe rundt, men oplagets størrelse var en afvejning i forhold til en betydelig kvantumrabat, og det at et genoptryk ikke er rentabelt.

Opnåede jeg så det, jeg ville?

Ja spørg bare min familie. Jeg var utrolig stolt og glad, da jeg stod med kassen med bøger, og da jeg så bogen på de forskellige boghandlers hjemmesider. Jeg har meget mod på at gå i gang med et nyt projekt. Kun har jeg lovet min mand at vente et stykke tid, således at der også bliver tid til familiens andre hobbies.

Og så mangler jeg da kun lige at nævne, at jeg undervejs i projektet selvfølgelig har haft kontakt med utrolig mange hjælpsomme medfor-skere, og det har som altid været en dejlig ting.

Mere om Excel som hjælpeprogram til Slægtsforskning

Henning Karlby

Rylevej 8,
5464 Brenderup, Fyn
Tlf. 64 44 28 08
karlby@privat.dk

Min artikel i Slægt & Data, nr. 1 - 2007, har givet anledning til nogle spørgsmål fra læsere, som er kommet galt af sted med datafilerne, de har importeret. Det er altid rart at opdage, at der er nogen, der læser de artikler, man skriver i bladet. Jeg skal derfor komme med lidt flere råd til dem, der anvender Excel i forbindelse med deres Slægtsforskning.

For mig har det ganske enkelt været ”programmet”.

En anden type fejl

Læserne af min første artikel vil være bekendte med, at jeg anvendte eksempler fra Lotte Brændegaards hjemmeside www.virgo-fyn.dk.

Desværre er der en kedelig fejl i nogle af Lottes filer. Fejlene er meget let at rette manuelt, hvis man altså er opmærksom på problemet. Over ser man derimod problemet, får man nogle meget uhensigtsmæssige resultater ud af at anvende makroen, som jeg beskrev i nr. 1 - 2007.

For mange kolonner i listerne

Når man importerer nogle af filerne,

er der for mange kolonner i listerne. Det er noget, der let kan ske, når man udarbejder filer over en meget lang periode, typisk bliver man mere struktureret med årene. I Lottes filer er der et forskelligt antal kolonner også i filer fra det samme sogn. I figur 1 kan man se et sådant eksempel.

Opdeling af regnearket

Jeg har opdelt regnearket, så man kan se den oprindelige overskrift til den første fil, jeg har importeret, derpå har jeg efterladt overskrifterne fra den næste fil med tomme linier omkring, således at man kan se begge filer i det samme billede. I begge filer kan man se, at dataene i arket ikke passer til overskrifterne, dette er normalt ikke tilfældet, men her har jeg fundet to slemme eksempler fra det samme sogn.

Oprydning

Når den første fil er hentet ind, skal den ryddes op, som beskrevet i forrige artikel. Derpå skal man i den kolonne, der indeholder årstallene, gå op i den

første linie der indeholder et tal og efterlade markøren der; det vil normalt være linie 2, efter man har ryddet op i overskrifterne. Derpå taster man [Shift]+[Ctrl]+[End], så er alle linierne, til højre for kolonne I, valgt i den første fil. Derpå taster [Ctrl]+[x] (dette er genvejstasten til Klip/Cut), dernæst flyttes vandret så markøren placeres under overskriften Hændelsesår, hvorpå der taster [Ctrl]+[v] (dette er genvejstasten til Indsæt/Paste). Nu er de første data på plads. Når den næste fil er indsat, slettes de tre overskriftlinier, som hører til denne fil. Derpå går man ud og kontrollerer om årstallene står i den rigtige kolonne. I ovenstående eksempel står årstallene i kolonne H, hvilket er forkert. Man stiller sig derpå i kolonne H i den første linie, der indeholder et årstal og taster [Shift]+[Ctrl]+[End]. Nu er resten af den nye fil valgt. Den flyttes nu på samme måde, som ovenfor beskrevet med Klip og Indsæt.

Klar til makroen

Når ovenstående er gennemført, er man klar til at køre makroen, således som det blev beskrevet i nr. 1 - 2007. Husk makroen retter kun én kolonne af gangen. Dvs. hvis der er tekster, som er brudt over flere kolonner, skal den rettede fil sorteres igen, og køres med de resterende linier osv.

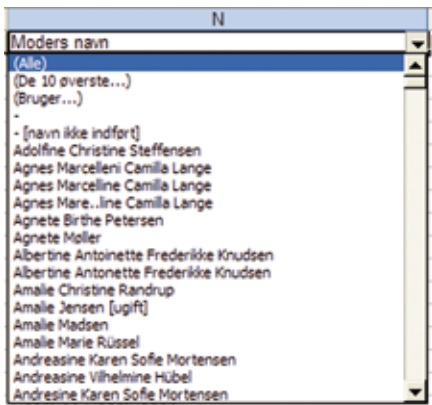
Fejlfinding i indtastninger

Når jeg har indtastet data i et regneark, er det først og fremmest for

	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	Kilde periode	Sogn	Hænd	Årst	Hændelsesår	Dødsdato	Hændelsesår	Åltdens navn	Åltdens alder	Åltdens bosted	Åltdens navn
1102	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	04-nov	07-nov	Urbilde Lædiche	
1103	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	03-nov	10-nov	Anne Elisabeth Duffes Ernestine P.	
1104	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	12-nov	18-nov	Elise Marie Knudsen	
1105	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	25-nov	24-nov	Udse Kirstine Hansen	
1106	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	23-nov	03-dec	Ana Maria Hansen	
1107	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	05-dec	10-dec	Emilie Christine Spasmussen [ugift]	
1108	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	18-dec	21-dec	Anne Hansene Skovlykke	
1109	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	18-dec	22-dec	Michael Haavel Hjemmelis [barn - ulovlig pige]	
1110	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	18-dec	21-dec	Aksa Sigrid Elisabeth Nielsen Viby	
1111	Var Frie Sogn	xx.xx.1877-aa	Var Frie	Odense	Odense	Odense	1895	29-December 1895	04-jan	Maria Hansen [enke]	
1112											
1113	Kilde periode	Sogn	Hænd	Årst	Hændelsesår	Dødsdato	Hændelsesår	Åltdens navn	Åltdens alder	Åltdens bosted	Åltdens navn
1114											
1115	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	10-jan	16-jan	Christian Jensen I	63	Bangstede - ledt i
1116	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	13-feb	17-feb	Harald Gustfred R.	1	Corgden - ledt i
1117	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	15-feb	18-feb	Niels Knudsen	2	Smedestaden -
1118	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	18-feb	25-feb	Udse Andersen [ugift]		
1119	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	21-feb	25-feb	Jens Peter Agnes enkenand		
1120	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	07-mar	11-mar	Hans Johansen [s gift]		
1121	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	03-apr	10-apr	Hans Ludvig Hansen		uldf Frederiksborg
1122	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	11-apr	18-apr	E. Geddes [barn - ulovlig - datter]		Redegade - ledt i P
1123	Var Frie Sogn	xx.xx.1852-aa	Var Frie	Odense	Odense	1852	24 Maj	28 Maj	Christian Hansen [ugift]		

Figur 1. Viser to importerede filer, hvor data ikke passer sammen med overskrifterne til teksten. De fejlplacerede kolonner skal i begge tilfælde flyttes hen i de rigtige kolonner, inden man arbejder videre med den endelige fil.

Figur 2. Her ses en Autofilterliste, hvor de samme personer forekommer flere gange fordi indtasteren har begået små fejl, som kan skyldes, at den der har indtastet ikke kender personerne, men blot har læst så godt som muligt.

at få hjælp til at skaffe mig overblik over mine data. Til det anvendes bl.a. Autofilteret, som jeg beskrev i nr. 1 - 2007. Jeg vil i det følgende komme nærmere ind på noget mere af den hjælp, man kan få af Excel.

På figur 2 er vist et eksempel på resultatet af at anvende et Autofilter på Moders navn fra en indtastning. Hvis man ser på Agnes Marcelline Camilla Lange, optræder hun tre gange: Første gang som Marcelleni, anden gang som Marcelline og tredje gang som Mare..line. Hvis man går lidt længere ned, har man også Albertine Antoinette Frederikke Knudsen, som er skrevet på to forskellige måder, anden gang som Antonette. I begge eksempler kan det enten være en skrivefejl fra indtasteren eller en læsefejl eller osv. Med den viden min forskning har givet mig, er det nu muligt at rette mine data, så navne kun forekommer en gang i den filtrerede liste.

Folketællinger

En anden ide til at anvende Excel er at indtaste alle de Folketællinger, man har været igennem. Hvis man henter dem fra Dansk Demografisk Database er det meget let, idet man kan markere, de data man ønsker og derpå kopiere dem med [Ctrl]+[c] og derpå indsætte dem i regnearket. Ef-

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
FT	Kortr	Sogn	Hered	Ant	Adresse	Hus nr	Pos nr	Annoer	Navn	Fødselsår	Alder	Christen	Fødesogn	Stilling	Husstand				
2	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Peder Mortensen	1758	49 Gt			Husstande				
3	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Karen Jørgensen	1758	49 Gt			Madrone				
4	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Morten [Pedersen]	1767	20 Ugt			Jeres Børn				
5	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Kirsten [Pedersen]	1769	18 Ugt			Jeres Børn				
6	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Jens [Pedersen]	1772	15 Ugt			Jeres Børn				
7	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Frederich Hansen	1765	22 Gt			Mand - til Husst.				
8	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	21 Anne Marie	1768	20 Gt			Kone - til Husst.				
9	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	40 Johan Hans	1779	9 Ugt			Hendes søgte Børn				
10	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Maria [Pedersen]	1762	5 Ugt			Males Børn				
11	1787	Gudme	Sunds	Søndborg	Oure Bye	26 Familie			Geardmand	Mads [Pedersen]	1760	22 Ugt			Males Børn				
12	1801	S29	Danesholte	Mårbo	Preste		37			34 Peder Hanssen	1792	42			Husstand Husstand uden				
13	1801	S29	Danesholte	Mårbo	Preste		37			35 Maren Hanssen	1793	48			Jens Kone				
14	1801	S29	Danesholte	Mårbo	Preste		37			Hans	1791	10			Børn				
15	1801	S29	Danesholte	Mårbo	Preste		37			Maren	1790	16			Børn				
16	1801	S29	Danesholte	Mårbo	Preste		37			Karen	1794	7			Børn				
17	1801	S29	Danesholte	Mårbo	Preste		37			17 Knudsen	1798	3			Børn				
18	1801	Majstly	Mårbo	Preste	Sæsmætte	Side familie				Hierich Nielsen	1794	47 Gt			Husstande				
19	1801	Majstly	Mårbo	Preste	Sæsmætte	Side familie				Anne Sophie Larsdatter	1743	58 Gt			Hans Kone				
20	1801	Majstly	Mårbo	Preste	Sæsmætte	Side familie				Maren Hansdatter	1776	25 Ugt			Hendes Børn				
21	1801	Majstly	Mårbo	Preste	Sæsmætte	Side familie				Mette Hansdatter	1773	27 Ugt			Hendes Børn				
22	1801	Majstly	Mårbo	Preste	Sæsmætte	Side familie				Jens Christensen	1794	17 Ugt			Tænestefolk				
23	1801	Majstly	Mårbo	Preste	Sæsmætte	Side familie				16 Jens Jørgensen	1789	12 Ugt			Tænestefolk				
24	1834	Als	Hedede	Aalborg	Fruerlund, et		14			Peder Andersen	1760	54 Gt			Christen den store Peder				
25	1834	Als	Hedede	Aalborg	Fruerlund, et		14			Maren Sørensdatter	1779	55 Gt			Jens Kone				

Figur 3. Ens egen private folketællingsliste kan manipuleres, så man kan få bedre overblik over familierelationer end, hvis man blot forsøger at udtrække data og bearbejde dem manuelt.

ter at have indsat "klumpen" af data i regnearket, er der tilbage at placere navne, profession osv. i de felter, man har oprettet i sit regneark.

De data man finder på mikrofilm enten på Landsarkiverne eller på Arkivalieronline, må man selv taste ind. Det samme gælder, hvad man finder i KIP-browseren. Det er for mig lidt ærgerligt, at man ikke har valgt at gøre det muligt at hente data elektronisk i KIP-browseren. Man kan dog selv gøre data fra KIP-browseren tilgængelig elektronisk. Det gælder, hvis man har en PDF-printer. Man kan nemlig i KIP-browseren udskrive en hel husstand, hvorefter man med Adobe-Readeren kan hente datalisten ind i regnearket, som beskrevet i Slægt & Data nr. 4 -2006 af Kurt Ludskov.

Overblik over sammenhænge

Jeg syntes, det er meget svært at få et overblik over, hvordan en familie hænger sammen, når man sidder med

data på nettet eller i et andet program, som f.eks. KIP-browseren.

Jeg taster derfor altid både familien og logerende ind, samt andre som bor på adressen. Som et par tidligere skribenter i Slægt & Data har påpeget, er det jo interessant at prøve at finde ud af, hvilken omgangskreds familien havde. Til det arbejde har jeg brug for at have de forskellige data til rådighed til min egen behandling.

Når jeg siger til egen behandling, så er det fordi, jeg meget gerne vil have programmerne til at gøre en del af det kedelige arbejde for mig.

Beregning af alder

Som man vil se i det følgende, kan man få en hel del ud af sine lister. Det næste eksempel er fra min egen liste med folketællinger, som er vist i et udsnit i figur 3.

Den opmærksomme ser straks, at der mangler kolonner i listen. Det er blot fordi, jeg har skjult dem, for at have det med på figuren, der er brug

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
FT	Kortr	Sogn	Hered	Ant	Adresse	Hus nr	Pos nr	Annoer	Navn	Fødselsår	Alder	Christen	Fødesogn	Stilling	Husstand				
7	1880	Kang	Søag	Odense	et Husst	273			Anders Jørgen Møgersen	1843	37 Gt			Kjæng Sogn	Husstand	Musajn	Lever af sin JG		
8	1880	1478	Tilst	Hvide	Aarhus	Tilst by	Ex Gaard	44	6 Anders Kristian Lauri	1877	3 Ugt			Aarhus	Jeres Børn				
9	1890	5555	Farsø	Salsø	Aarhus	Munkedrup	Hus 15	60	6 Anders Kristian Pedersen	1877	13 Ugt			Aarhus	Børn				
10	1824	Als	Hedede	Aalborg	Fruerlund, et		14		24 Anders Pedersen	1819	16 Ugt				Jeres Børn				
11	1880	1374	Kulstøbet	Aarhus	Aarhus	Hjortenvej		12	24 Anders Pedersen	1828	60 Gt			Kjærlig, Bam-Huslader	Fyrstede				
12	1880	1478	Tilst	Hvide	Aarhus	Tilst by	Ex Gaard	44	12 Anders Pedersen	1849	31 Gt			Aarhus	Huslader	Kompost			
13	1890	5555	Farsø	Salsø	Aarhus	Munkedrup	Hus 15	58	12 Anders Pedersen	1849	41 Gt			Aarhus	Huslader	Bogholder ved Frederik			
14	1880	Kang	Søag	Odense	et Husst	273			Anders Peter Christian Møge	1877	3 Ugt			Kjæng Sogn	Jeres Børn				
15	1880	Comrage		Aarhus	Skjalgade	21	1826		Anders Martine Brauch	1879	1 Ugt			Aarhus	Børn				
16	1880	3360	Guldring	Sundby	Søndborg	et Husst	6	29	Anders Hanssen	1874	6 Ugt			Thorslev	Hendes Børn				
17	1880	Kang	Søag	Odense	et Husst	11			Anne Charlotte Mattsen	1821	59 Gt			Kjærligst Boghans Husst					
18	1880	Kang	Søag	Odense	Kjæng By	9			21 Anne Kari Mathsen	1819	41 Gt			Kjærligst Boghans Kone					
19	1880	Kjæng	Søag	Odense	et Husst	72			21 Anne Katrine Mathsen	1819	37 Gt			Kjærligst	Hans Kone				
20	1880	3367	Hestelager	Sunds	Søndborg	et Husst	36		9 Anne Kristine Nielsen	1841	39 Erte			Oster Skovs Husstand					

Figur 4. En sorteret liste kan f.eks. vise, hvordan 3 generationer har heddet Anders. Her starter det i Als i Nordjylland i 1818, der er opgivet en forkert alder ved folketællingen i 1880, men det er ikke det store problem for den der forsker i familien. Hvad der er mere interessant, er, at der i 1880 opgives fødesogn som Karleby ved Randers, når han rent faktisk er født i Als. Der er også interessant, at der ikke findes et Karleby ved Randers, men der imod et Karlyb.

for til denne artikel. I kolonne A står årstallet for folketællingen, i kolonne L står personens alder, som den er opgivet til Folketællingen. Kolonne K er en kold og kynisk beregning, hvor der står en formel, som tager årstallet og trækker alderen fra. Det viser sig hurtigt, at den samme person kan have fødselsår, der kan afvige med op til 3 år, men det er trods den unøjagtighed en meget nyttig kolonne, jeg ofte bruger som primærnøgle ved sorteringer.

Navnelighed

Når man nu sorterer sin liste efter Navn, se figur 4, så ved de fleste af os at bedsteforældre og børnebørn kan have samme navn, dvs. de dukker op i en sorteret liste oven over hinanden, men her afslører årstallet, hvilken generation man har med at gøre.

Andre muligheder

Hvad kan man ellers få ud af en sorteret liste? Hvis man kikker ud til venstre, så vil man der kunne se, hvor meget familien har rejst rundt. I kolonnen med "Stilling i husstanden" kan man også følge med i om det mandlige overhoved har skiftet erhverv osv. find selv på andet.

Konkurrence:

Hvem laver det bedste nye logo til DIS-Danmark?

Bestyrelsen har besluttet at forlænge fristen for indsendelse af forslag til logo-konkurrencen. Derfor gentager vi kravene til logoet fra sidste nummer af Slægt & Data:

Krav til et nyt logo

Det skal udtrykke foreningens formål: *At skabe et forum for databehandling i slægtsforskning, personal- og lokalhistorie.*

Det skal kunne bruges:

- I en speciel DIS-farve
- I sort og spejlvendt i hvidt
- Med navnet DIS-Danmark
- og uden navnet
- I stort og lille format

Den nuværende blå DIS-farve er i tryksager og på hjemmesiden:

CMYK: 100, 98, 21, 31

Web-farve: 000066

RGB: 0, 0, 102

Skal anvendes til bl.a.:

- Hjemmeside, nyhedsbrev, web
- Bladet, pjecer, brevpapir
- På mat og blankt papir
- Avistryk, annoncer
- På stof, bæreposer, trøjer
- På plastik, skilte, postere

Endvidere gælder:

- Det er ikke et krav, at det skal være en stregtegning (som det tidligere)
- Der må ikke være copyright på elementer, der indgår i logoet
- Efter konkurrencen tilhører rettighederne til logoet DIS-Danmark

Frist 1. september 2007

Forslag leveres i elektronisk form med logoet vist i forskellige former for anvendelse. Materialet stiles til Kathrine Tobiasen tobiasen@dis-danmark.dk Sidste frist er 1. september 2007.

Det bedste forslag præmieres med 5 års gratis medlemskab af foreningen.

Solbeskinnet og lydefri generalforsamling

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13

8900 Randers

Tlf. 86 44 56 89

tobiasen@dis-danmark.dk

Solen skinnede, som var den bestilt til det, fra morgenstunden og dagen igennem. Med sidste års generalforsamling i erindringen, kunne man næsten få den tanke, at vores kasserer har en varm linje til de højere magter. Hvorom alting er, så havde vejrguderne besluttet at gøre deres for at forgylde også 2007-udgaven af DIS-Danmarks generalforsamling, i øvrigt den 20. af slagsen.

Rundtur i den gamle verden

Begivenheden var i år henlagt til Den gamle By i Århus. Med den smukke hensigt at tilbyde medlemmerne en dobbelt oplevelse: Først en rundtur i den verden, der var vore forfædres, hvorefter vi med sindet i den rette stemning kunne vende opmærksomheden mod nutiden og være med til at afgøre, hvordan vi fra vores stade, vores pind i verdensudviklingen, bedst kan arbejde for at skaffe os mere viden om fortiden.

Næsten 90 mødte op og blev fordelt i passende mindre grupper, vist rundt i byen. Ledet af vidende og vel-

talende guider, der kunne berette om Møntergårdens vanskelige flytning og den unikke samling af julemærker og meget andet. Aller mest liv kom der i bybilledet, når vi pludselig stod over for en tjenestepige, anno 1848, der på klingende jysk fortalte om glæder og sorger og hverdagsliv i købmandsgården.

Opera på teaterscenen

Selve generalforsamlingen var iscenesat i det gamle Helsingør Theater. Bogstavelig talt iscenesat, idet bestyrelse og dirigent var placeret på scenen, mens forsamlingen sad på tilskuerrækkerne i den dunkelt belyste, men stemningsfulde sal.

Der indledtes behørigt med fuldtonet sang. Susanne Winther fra Den Jyske Opera foredrog den fra Sverige importerede vise om Slægtsgården med megen charme, trods tungebrækkende spiritusprøver som denne linje ”halve morfars farmors mormors marmorbuste”; også et par andre prøver fra både den danske sangskat og operaen blev der plads til.

Kompetent dirigent

Til dirigent valgtes Ib Hansen, et aldeles upåklageligt valg, for her havde vi en ordstyrer, der kunne sit kram og ledede slagets gang uden slingrende valsetrin, men alligevel med så tilpas megen humor og fleksibilitet, at det aldrig følte som regler for reglernes skyld. Alt gik efter bogen og uden fodfejl. Et par konstruktive forslag fra forsamlingen, som blev besvaret af formanden. Ingen kritiske spørgsmål. Pænt og fordrageligt – og måske en smule kedeligt (kunne en og anden vove at tænke i sit stille sind)?

20 års jubilarer

20 år er ikke et jubilæum, man normalt fejrer. Men det er da flot at have været medlem gennem alle årene og stadig møde op på generalforsamlingen. Der var to tilstedeværende af slagsen, nemlig Hanne Rud og Svend-Erik Christiansen; de blev præmieret med et par gode flasker. Og så kan vi i øvrigt begynde at glæde os til, at alle sejl sættes til om 5 år!

Kaffe og hyggesnak

Der afsluttedes med kaffe og fortrinlige rabarbertærter. Og så var ordet frit – til en god og hyggelig snak med nye og gamle venner og bekendte blandt deltagerne. Det årlige møde er den lejlighed, hvor man måske får sat ansigt på et navn, man gennem lang tid har udvekslet gode oplysninger med i DIS-Forum. Det sociale samvær er en vigtig sidegevinst ved generalforsamlingen.

Referat fra generalforsamlingen 21. april 2007

1. Valg af dirigent.

Ib Hansen blev foreslået og valgt.

Dirigenten blev fra adgangskontrollen orienteret om, at der var udleveret stemmesedler til 69 stemmeberettigede, derudover godkendte dirigenten alle fuldmagter (3 generelle + 1 begrænset). Der blev nedsat et stemmeudvalg, men det kom ikke i funktion.

Ole Hald Madsen blev udpeget til referent.

2. Bestyrelsen aflægger beretning for det forløbne år.

Formanden gav en oversigt over bestyrelsens skriftlige beretning med supplerende bemærkninger. Bestyrelsen har nedsat et forretningsudvalg og et kommunikationsudvalg.

Lokalafdeling Sydsjælland er en realitet.

Formanden opfordrede til aktiviteter, der kan rette op på den skæve geografiske fordeling af undervisningstilbud.

Bestyrelsens holdning til DIS-Forum er, at det skal være åbent for alle.

Formanden opfordrede medlemmerne til at prøve DIS-Træf, man får selvfølgelig størst udbytte ved at lægge data ind, men det er ikke nødvendigt.

I det fremtidige perspektiv er det vigtigt, at vi fokuserer på de rigtige ting, og får formidlet budskaberne på en god måde.

Der kom følgende indlæg fra salen:

Henrik Prætorius :

Foreslår indsamling og arkivering af slægtsdokumenter så næste slægtled kan få glæde af, at læse historien om deres slægt. Dette kunne samtidig give inspiration til nybegyndere. Det kunne f.eks. organiseres ved oprettelse af initiativgrupper i de lokale foreninger.

Niels H. Nielsen :

Foreslår oprettelse af familiemedlem-

skab, hvilket ville kunne forøge medlemstallet.

Inger Buchard :

Ønsker en bedre formidling omkring slægtsforskningsprojekter.

Formanden svarede:

Bestyrelsen vil arbejde med mulighederne for indsamling og arkivering, og vil støtte oprettelsen af lokale initiativgrupper.

Familiemedlemskab har tidligere været behandlet, men den ekstra administration ville give begrænset nedsettelse af kontingent. Ægtefæller er i langt de fleste tilfælde velkomne til foreningens arrangementer.

Foreningen har et samarbejde med andre foreninger gennem HvemForskerHvad. Her arbejdes bl.a. med oprettelse af en "genealogisk portal" og affotografering og indexering af "Politiets Registerblade".

Bestyrelsens beretning blev vedtaget enstemmigt

6. Valg af medlemmer til bestyrelsen + 2 suppleanter.

Bestyrelsesmedlemmer:

1. Erik Kann (*Modtager genvalg*)
2. Henriette Idestrup (*Genopstiller ikke*)
3. Jette Jørgensen (*Genopstiller ikke*)

Valg af suppleant:

- Jens V. Olsen (*modtager genvalg*)
 Ruben Højmark (*modtager genvalg*)

Da Leif Sepstrup er udtrådt af bestyrelsen, skal der foretages suppleringsvalg gældende for den resterende periode på 2 år.

På forslag fra dirigenten var der enighed om at lade dette valg foregå separat

Inger Buchard blev foreslået og valgt.

Til de 2 ledige bestyrelsesposter:

Hanne Stegemüller og H.C. Andersen blev foreslået og valgt.

De 2 suppleanter blev genvalgt.

Efter valget præsenterede de 3 nyvalgte bestyrelsesmedlemmer deres "mærkesager":

3. Kassereren aflægger det reviderede regnskab til godkendelse og bestyrelsen orienterer om det løbende budget.

Regnskabet.

Kassereren indledte sin fremlæggelse af regnskabet med et citat fra en politiker "Det går ufatteligt godt", vi nærmer os 4900 medlemmer, og budgettet balancerer omkring 850.000 kr. med et lille overskud. Bortset fra uforudsete udgifter til Nordisk samarbejde er budgettet overholdt.

Mary Meedom havde et spørgsmål vedrørende opdelingen vest-øst under medlemsmøder. Kassereren svarede, at dette er en ren programteknisk opdeling, der skelnes ikke i praksis.

Regnskabet blev herefter godkendt enstemmigt

Budgettet.

Orienteringen om det justerede (tidligere reviderede) budget for 2007 blev taget til efterretning.

4. *Behandling af indkomne forslag.*
 Der var ikke indkommet forslag.

5. *Fremlæggelse af budget for det kommende kalenderår, herunder fastsættelse af kontingentet for det kommende år.*

Budgettet for det kommende kalenderår, med justering for medlemsfremgang, blev vedtaget enstemmigt.

Uændret kontingent blev vedtaget enstemmigt.

Inger Buchard: Formidling af slægtsforskning samt Nordtysk samarbejde.

Hanne Stegemüller: Flere medlemmer i en forening kun for medlemmer samt en mere synlig bestyrelse.

H.C. Andersen: E-learning i f.eks. gotisk skrift og tekstlæsning.

7. Valg af 2 revisorer og revisorsuppleant

Revisorer

Svend-Erik Christiansen (*modtager genvalg*)

Ole H. Jensen (*modtager genvalg*)

Revisorsuppleant:

Knud Spangsoe (*modtager genvalg*)

Alle blev genvalgt.

8. Eventuelt

En forespørgsel til en mail vedrørende DIS-Danmark med titlen "change detection". Hanne Rud svarede, at den får man, hvis man har tilmeldt sig "reminder service" under nyheder på hjemmesiden.

Dirigenten takkede for god ro og orden og erklærede generalforsamlingen for afsluttet.

Bestyrelsen præsenterer sig....

I anledning af nyvalget til DIS-Danmarks bestyrelse har vi bedt medlemmerne om at præsentere sig selv.

Arne Christiansen

Jeg er uddannet stærkstrømsingeniør og til daglig beskæftiget som bygherrerådgiver i et rådgivende ingeniørfirma, en hobby der tager en god del af min tid. Udover

slægtsforskningen har jeg været ivrig amatør fotograf gennem ca. 50 år.

Min karriere som slægtsforsker startede for 25 år siden, da jeg faldt over en håndskreven slægtstavle, som min farfar havde lavet.

I starten uden IT, men et par år senere fik jeg fingre i en „rigtig“ PC, og jeg begyndte at lede efter egnede programmer til at holde styr på oplysningerne. I de første år anvendte jeg WordPerfect. Omkring 1986 faldt jeg over en diskette med Brothers Keeper, som jeg benyttede i flere år i DOS-udgaven. Da WinFamily kom på gaden skiftede jeg som mange andre til dette program. Nu er jeg ved at konvertere alle data på knap 3000 personer til Legacy.

Jeg arbejder ligeledes med lidt indtastning af folketællinger for Odenseforeningen. Desuden har jeg selv fotograferet et par kirkegårde, hvoraf

den ene er kommet på nettet.

Mine aner kommer primært fra Nordfyn, Samsø og Langeland, men en enkelt gren leder til Holsten.

Jeg blev valgt ind som suppleant i DIS-Danmarks bestyrelse i 2004, uden egentlig at have nogen mærkesager. I dag har jeg flere mærkesager på programmet:

- Udbredelse af foreningens virke til bedre at dække landet udenfor det storkøbenhavnske område

- Samarbejde på tværs mellem de forskellige deltagere i det slægts- og lokalhistoriske interesserum.

- Løsning af problemerne med arven af digitale data i tilfælde, hvor efterslægten ikke viser interesse for materialet.

- Arbejdet med at ajourføre DIS-Danmarks virke til den situation, vi står i nu, en situation, der er ganske anderledes, end den var for 20 år siden.

Efter et år som suppleant blev jeg valgt til bestyrelsen og derefter konstitueret som formand. Udover at være medlem af DIS-Danmark, er jeg medlem af Slægtshistorisk forening for Odense, hvor jeg er webmaster og bestyrelsesmedlem. Er desuden medlem af Samsø Slægtshistoriske Forening og Otterup lokalhistoriske forening.

Erik Kann

Min kærlighed til historien går lige så langt tilbage, som min erindring rækker. Med en mor der var uddannet faglærer i historie og en far, som nær-

mest slugte alle historiske romaner, han kom i nærheden af, lå det i kortene, at historien var både relevant og vedkommende. En både karismatisk, inspirerende og udfordrende historielærer i gymnasiet i den gamle latinskole i Slagelse gjorde det endelige udslag: Der skulle læses historie ved Universitetet.

I mange år var jeg ganske overbevist om, at min livsbane lå inden for arkivvæsenet og med ansættelser i såvel Rigsarkivet, Landsarkivet for Sjælland og Udenrigsministeriet var den bestemmelse næsten taget. Lige indtil den dag i oktober 1990, hvor jeg kom i forbindelse med Statens Øjenklinik under Socialministeriet. Siden dengang har mit virke været fuldt optaget af arvelighedsforskning i familier med sjældne øjensygdomme. Det er en kæmpe udfordring og et lige så stort privilegium at få lov til at virke

for at hjælpe mennesker og familier i vanskelige situationer.

I DIS sammenhæng har jeg primært virket som næstformand og har desuden i en meget lang årrække været først medredaktør, siden ansvarshavende redaktør for Slægt&Data. Det er et job som jeg sætter meget højt, og i samarbejde med Kathrine Tobiasen håber jeg på at kunne gøre bladet endnu bedre og endnu mere spændende for foreningens mange medlemmer.

Med hele min arbejdsdag fyldt med slægtsforskning og en stor del af fritiden af foredrag rundt i landet og dertil redaktørhvervet bliver der meget lidt opmærksomhed til mine egne aner. Jeg har nogenlunde styr på de nærmeste generationer, og familien Kann er dokumenteret tilbage til 1757. Men der er meget der ligger og venter på den berømte ”bedre tid”

Werner Nielsen Wittekind

Årgang 43

Født i Flensborg, gik i dansk skole, kom senere til Århus. Uddannet diakon, suppleret med socialpædagoguddannelse. Har arbejdet på

børnehjem, med narkeofvænnning og adoptioner. Senest og indtil min pension arbejder jeg med retarderede, med psykiatrisk overbygning, i bofællesskaber. Er gift, har fire børn og fire børnebørn.

Jeg startede med slægtsforskningen tilbage i ungdommen, hvor jeg fandt min fars arierpas. I familien gik historien, at navnet Wittekind stammede fra en uægte søn af Sachsen-hertugen Widukind, og så kørte den bare derudad. Den historie fik jeg desværre aflivet - med brud med den tyske del af familien til følge.

Da jeg nu var kommet så langt, at der var masser af huller i min egen slægt, som ikke pt. kunne fyldes ud, gik jeg i gang med min kones Endelave-slægt. Det viste sig hurtigt, at det

var nemmere at skrive hele kirkebogen og alle oplysninger fra Endelave sammen i et slægtsprogram. For på et eller andet tidspunkt ramte man alligevel de andre familier. Jeg bruger stadig FamDex som primær program, jeg synes, det er noget af det bedste, der er skrevet til DANSK slægtsforskning, men jeg anvender også BK6, FTM og det tyske Emigrant, dog mest til udprintning af div. slægtstavler.

Medlem af DIS i '94, i bestyrelsen siden '98, hvor hovedhvervet er kasserer. Desuden repræsentant for Nordtyskland og praktisk gris ved vores deltagelse i diverse udstillinger, generalforsamling m.m.

Desværre har jeg 16 tommelfingre ved PC'eren, jeg kan anvende de programmer, jeg har brug for, men interesserer mig ellers ikke for det tekniske.

Kathrine Tobiasen

Jeg tjener til smør på brødet som bibliotekar, men i fritiden har jeg de sidste ca. 10 år med stigende intensitet dyrket slægtsforskning.

Da forskningen groede op, støttet af et computerprogram, fandt jeg det hurtigt naturligt at melde mig ind i DIS. Jeg begyndte at skrive lidt til Slægt & Data, og når man stikker snuden frem, fører det som bekendt tit mere med sig: I 2002 blev jeg, til mild overraskelse for mig selv, opfordret til at træde ind i bestyrelsen, og da jeg brændte tilstrækkeligt for sagen, kunne jeg ikke lade denne chance gå fra mig.

I bestyrelsen har jeg siden hjulpet usikre begyndere med at komme i gang med at bruge DIS-Forum og holdt øje med bølgegangen i det stadig voksende og letbevægelige forum, samtidig med at jeg har fortsat mine skrivelser ved bladet. På det sidste er der kommet nye opgaver i kommunikationsudvalget, hvor vi arbejder på at gøre foreningens fremtræden

mere klar og synlig. Desuden taler jeg gerne et lille mindretals (nemlig Mac-folkets) sag i foreningen.

Jeg har indtastet et par folketællinger og læst lidt korrektur, men det, der mest optager mig inden for slægtsforskningen lige for tiden, er spørgsmålet: Hvordan man sikrer sig, at ens forskning kommer ud over rampen, på en sådan måde, at den oftest temmelig u-interesserede omverden gider beskæftige sig med slægtens historie? Med andre ord: Hvordan udformer man slægtsbogen, så den bliver medrivende læsning?

Er endvidere engageret i en slægts-historisk lokalforening, hvor jeg er sekretær og webmaster.

Mine egne rødder stikker dybt i vestjysk agerjord, hovedsageligt i Ribe amt, med enkelte afstikkere til Ringkøbing. Anerne er bønder, blandt med et par møllere og herredsfogeder, alle pæredanske hjemmeføddinge. Ikke det mest spændende eller eksotiske? Åh jo, det gælder først og fremmest om at finde og se historien i historien....

Ole Degn

Født 1937 i Frederikshavn.

Var 1981-2004 arkivar og seniorforsker ved Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg. Har arbejdet med økonomisk

og social historie 1550-1800, herunder byhistorie, søfartshistorie og toldhistorie, og udgivet bl.a. Rig og fattig i Ribe. Økonomiske- og sociale forhold i Ribe-samfundet 1560-1660, 1981, og Christian 4.s kansler. Christen Friis til Kragerup (1581-1639) som menneske og politiker, 1988. Har desuden udgivet Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre forhold, 1651-1660, 1995-2005 og skrevet bl.a. hæfter om toldarkiver, rådstuearkiver og folketællinger i Arkivernes Informationsserie.

Af interesse for personalhistorien

er også artikler i Personalhistorisk Tidsskrift om Rigsarkivets og landsarkivernes kildepublikationer og arkivoversigter, 1979 og registrering af bybefolkningen i Danmark. Kilder fra middelalderen til Den Ny Kirkebog, 2004, samt den af Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie udgivne Borgere og bybefolkning. Vejledning i kilder og litteratur, 2000.

Senest er kommet Vor gunst tilforn. Kilder til dansk forvaltningshistorie 1500-1750, som jeg har redigeret og udgivet ved Kildeskriftselskabet, 2007.

Flere af disse trykte arbejder har som baggrund foredrag, jeg har holdt i slægts- og lokalhistoriske foreninger om socialhistorie, navnehistorie og en række forskellige arkivaliegrupper.

Som medlem af KIP- og KIK-udvalgene har jeg fulgt arbejdet med indtastningerne i folketællinger og kirkebøger.

Merete Nielsen

Jeg har lavet slægtsforskning i de sidste ca. 6 år. Jeg har mine aner i, Sønderjylland, Frederiksborg Amt og omkring Holbæk/Tissø.

Endvidere er jeg formand for lokalgruppen i Helsingør/Hillerød og har været med til at starte denne forening. Jeg synes, det er vigtigt, at der lokalt er nogle grupper, som DIS-Danmark kan bruge som "pejlemærker". Det vil sige, at vi kan være med til at sætte vores præg på fremtidens DIS-Danmark, ved at komme med ideer til, hvad vi synes DIS-Danmark skal arbejde for/med.

I forbindelse med min bestyrelsespost hos DIS-Danmark, er kommunikation noget som ligger mig stærkt på sinde. Jeg arbejder for, at vi kan blive bedre til at orientere vores medlemmer om, hvad der sker i bestyrelsen. Det vil sige, at det bliver mere synligt, hvad det er, vi i bestyrelsen går og arbejder med. Jeg bruger også en del

af min fritid til at undervise i slægtsforskning. Det synes jeg både er sjovt og meget lærerigt.

Jeg bruger også en del tid på at hjælpe andre med at spore/finde aner. Jeg hjælper f.eks. folk med at finde ukendte forældre, søskende o.s.v.

Hans Chr. Andersen

Indvalgt 2007

I get a kick out of you – skrev Cole Porter om det, der virkelig optog ham – så jeg gør ordene til mine, når det drejer sig om slægts-

forskning. Jeg er runden af den nordfynske muld: bønder - tilbage fra Chr. IV's tid – men endte med regnskab og edb. Regnskab og revision passer til slægtsforskning som fod i hose, og når man tilsætter lidt Edb, ender man nemt op ved: DIS-Danmark.

Min historiske interesse er gammel. Stenøkser fra såvel gammel som ny Stenalder og pistoler fra svenskekrigene, er fundet på min slægtsgaard – men mine slægtshistoriske undersøgelser er af nyere dato, så jeg søgte hjælp og inspiration til at komme videre – og tog derfor initiativet til at indkalde ligesindede til et møde, der endte med dannelse af lokalgruppen DIS-Odense i efteråret 2005.

Inden min pensionering pendlede jeg i næsten seks år til København (som ligger meget afsides, når man ser det fra Odense), hvilket gav mig meget lidt tid til at deltage i slægtshistoriske aktiviteter. Derfor lå tanken om e-lærings kurser snublende nær. Arbejdet i og med lokalgruppen har vist, at det ikke længere er computeren, der er problemet – den er hjælperen.

En rundspørge i lokalgruppen her i foråret viste, at hvis man kunne få en personlig hjælper i en time – så var det ikke til edb-spørgsmål, snarere til slægtsforskningsaktiviteter – så måske skal vi omdøbe vores forening fra DIS til DOS – Databehandling Og Slægtsforskning?

Jeg vil, som udgangspunkt, sætte lokalarbejde og mulighederne for undervisning i slægtsforskning – gerne via e-learning – højt.

Men højest vil jeg sætte mulighederne for i samarbejde med den øvrige bestyrelse at tilrettelægge et frugtbart oplæg til de kommende års arbejde i DIS.

Hanne B. Stegemüller

For fire år siden var jeg første gang på arkiv, og siden har denne verden med dens detektivarbejde og udvikling af nye kompetencer fascineret

mig. På mit arbejde er jeg nået til en specialiststilling, og så lærer man ikke mere dér, men det skynder jeg mig hjem at gøre. Min forskning koncentrerer sig om Nørvang og Ods Herreder, og det er herfra, jeg føler, min verden går.

Jeg er medstifter af initiativet Dansk KirkegårdsIndex, der startede som en skør idé, men har vist sig levedygtig med 513 kirkegårde i spil, drevet af 74 forskellige bidragydere. Jeg er en entreprenørtype, der følger tingene til dørs. Noget af det, der fascinerer mig ved projektet, er den læreproces, det er for den bidragyder, der aldrig havde forestillet sig at lave en hjemmeside ved egen hjælp. Bidragyderne er stolte, når det er lykkedes.

I mit professionelle liv beskæftiger jeg mig med IT og statslig resultat- og økonomistyring, der i knappe tider handler om: "Hvad får vi for pengene, og får vi nok?"; det er en tilgang, jeg vil tage med mig i bestyrelsesarbejdet. Hver gang vi bruger 200 kr., har vi brugt et årskontingent. Jeg vil arbejde for en synlig bestyrelse og også for, at de, der er så solidariske, at de, der melder sig ind i vores forening, har flere muligheder end de, der "bare er brugere". Vi har kun én indtægtskilde: Medlemskontingenterne. Ønsker vi at lave nyskabende og innovative tiltag

for medlemmerne, må vi have flere indtægter.

Inger Buchard

Jeg er sønderjyde med bopæl i Vestjylland.

Med en slægtstavle over Buchard-familien, arvet fra en ældre slægtning, gik jeg i gang med at

genopdage familien i de sønderjyske kirkebøger, men måtte hurtigt give op overfor håndskriften. Den bedste skole i kildelæsning er som bekendt KIP-projektet, og med nogle gode korrekturlæsere som censorer fik jeg knækket nødden, men ramte hurtigt en ny mur: Kildeforholdene i Tyskland. En intensiv brug af tyske mailinglister gav kontakt til det nordtyske slægtsforskermiljø, en stor hjælpsomhed - og et nyt problemfelt: De mange tyske slægtsforskere, der må give op over for de danske kildeforhold, både sproget, men også den afvigende arkivstruktur.

Jeg har derfor sat mig for, at der skal arbejdes for vidensdeling omkring slægtsforskning hen over de gamle landegrænser. Der er generelt brug for en dansk slægtsforskerportal, der samler slægtsforskernes viden i et leksikonmiljø; ideen er ikke min, og den er heller ikke ny, men nu skal det være! Min andel af sagen skal være det tysk-danske stof.

Desuden er der brug for vidensspredning til det nordtyske slægtsforskermiljø, der i stadig større udstrækning er web-baseret, men også i høj grad bygger på personlige kontakter. Dem vil jeg gerne bidrage til at udbygge. De mange staldtips, jeg selv har fået af tyske slægtsforskere, har udvidet mine egne muligheder for at søge målrettet i Nordtyskland, i takt med at stats-, kirke- og måske også privatarkiver efter 'die Wende' i stadig højere grad kommer på nettet og bliver interesseret i at servicere slægtsforskere i udlandet. Men sam-

tidig er det forunderligt at stå i en kold arkivkælder sammen med en arkivar og trække retsprotokoller fra 16-1700-tallet frem i lyset, mens man kan fortælle, hvad arkivaren ikke vidste, nemlig at folketællingen 1803 for byen faktisk er tilgængelig på DDAs hjemmeside.

Ud over DIS-Wiki skal der derfor også ydes bidrag til det tyske GenWiki

Ruben Højmark

Jeg er pensionist af de travle. Har været medlem af DIS-Danmark siden 1998 og havde indtil da slægtsforskning i en kortere periode.

Har været bestyrelsesmedlem fra 2000 til 2005, hvor jeg i perioden 2002 - 2004 var sekretær for bestyrelsen.

Har siden 2004 arbejdet med at gøre DIS-Træf klar til Internettet. DIS-Træf er en søgbar database, baseret på de gedcom-filer, medlemmerne sender ind. Er søgbar via foreningens hjemmeside. Der er ca. 1.5 millioner poster i DIS-Træf, men der er plads til mange flere data.

DIS-Fadder ordningen startede jeg i 2006. En DIS-Fadder er et medlem, der hjælper andre medlemmer med at løse tekniske eller programmæssige problemer.

Jeg er stadig initiativtager til møder, kurser og foredrag, samt underviser selv i bl. a. slægtsforskning på Internettet for "lettere øvede" samt brug af KIP-Browser (programmet, der kan søge i en eller flere af folketællings-CD'erne, der er udgivet af DDA).

Da DIS-Træf er et norsk, svensk og dansk projekt, medfører det en smule mødeaktivitet til erfaringsudveksling samt drøftelse af ønsker til forbedring.

Jeg forsker i Holsted, Nebsager, Tåstrup og Keldby sogne.

Jens V. Olsen

Født 1937.

Dataerfaring: 1964 uddannet som Civilingeniør med speciale i Impuls- og Cifferteknik (computer teknologi). I 37 år ansat på

Risø som systemingeniør med særlig interesse for programmering, databearbejdning og -grafik.

I 13 år leder af edb-sektionen på Risø. Jeg har i tidens løb udviklet mange hjælpeprogrammer til databehandling. Efter pensioneringen i 2004 stadig aktiv som systemprogrammør.

Slægtsforskningserfaring:

Aktiv slægtsforsker i mere end 50 år. Som ¼ furbo, ¼ fannik, ¼ uldgyde og ¼ sjællænder har jeg forsket i slægt over hele landet.

Mit særlige genealogiske og lokalhistoriske specialområde er limfjordsøen Furs befolkning og ejendomme, især i perioden 1600-1900. Mine særlige forudsætninger har resulteret i udvikling af et antal hjælpeprogrammer for slægtsforskere bl. a.:

ScreenShotFixer - et program til at kompensere for skævheder og ujævn belysning ved digital fotografering af skærme på mikrofiche- og mikrofilm-læsere.

GEDHTanc - et program til at generere web-sider til præsentation af genealogiske data på grundlag af en Gedcom-fil.

KIIP_kbg - det officielle program til indtastning af kirkebogsdata.

DIS aktiviteter:

KIK - kildeindtastningskomiteen og kontakt til DDA.

ArkivalierOnline - medlem af brugerrådet udnævnt af DIS bestyrelse.

På min egen hjemmeside <http://jvo.dk> er der adgang til en del af mine forskningsresultater og hjælpeprogrammer. På <http://kiip.dk> er der adgang til download af KIIP-programmet.

Find din slægt i ny udgave

Kathrine Tobiassen
Korsagervej 13
8900 Randers
Tlf. 86 44 56 89
tobiassen@dis-danmark.dk

Bente Klercke Rasmussen & Jytte Skaaning: Find din slægt – og gør den levende. Håndbog i slægtshistorie. 2. Udgave. Syd-dansk Universitetsforlag, 2006. Pris 248 kr.

I efteråret 2003 udgav Bente Klercke Rasmussen og Jytte Skaaning bogen "Find din slægt – og gør den levende". Den kom i rette tid op til julehandlen og har helt sikkert stået på mange ønskesedler og ligget under adskillige juletræer, men det skal nu ikke forelede nogen til at tro, at der er tale om en bog af mandelgave-typen. Værket har vist sig at være en sand sværvægter inden for slægtsforskerlitteraturen.

I Slægt & Data blev den anmeldt i nr. 1, 2004, og her fik den følgende ord med på vejen: *Den vil langt hen ad vejen være en trofast følgesvend, som et uundværligt opslagsværk og som en tilbagevendende inspirationskilde, når der skal søges nye veje og muligheder i opsporingen.*

Slægtsforskeren i centrum

Disse ord har vist sig at holde. Bogen bygger på de to forfatters mangeårige erfaringer som undervisere;

man fornemmer, at de ved nøjagtigt, hvad den enkelte forsker har brug for. Her leveres anvisninger til, hvor man kan finde de ønskede oplysninger, og hvordan man griber sagen an. Brugeren, slægtsforskeren er udgangspunktet, ikke arkivsystemet. Ikke mindst giver den også tips til, hvor det kan betale sig at sætte en efterforskning i gang. Det kan f.eks. illustreres ved kapitlet *Hvordan gør du forfædrene levende*. Det er jo ganske præcist det, vi alle sammen vil, når vi ved hjælp af kirkebøgernes tørre facts har fået stillet vores ane-skelet op og har opdaget, at sådan en opstilling måske ikke er så voldsomt interessant. Slet ikke for dem, vi gerne vil have fat i som læsere, nemlig vores ikke-forskende familiemedlemmer.

Lovstof og kommandoveje

Der er en del grundforskning i bogen. Klercke Rasmussen og Skaaning har overalt været tilbage ved de kilder, der ligger til bag kirkebøger, skifteprotokoller og hvad vi ellers øser af, dvs. fortidens lovstof og forordninger, og det er således solide og pålidelige oplysninger, de videregiver. Holdningen er at for at forstå de samfundsforhold, vores aner levede under, må man sætte sig ind i de bagved liggende sammenhænge. Det lever bogen på det flotteste op til. Afsnittet om Magtens hierarki, der beskriver de gejstlige, verdslige og retslige kommandoveje i fortidens samfund, er en gave til den forsker, der skal forsøge at hitte rede i sagsbehandlingerne i 17-1800-årene. Når man ved, hvilke myndigheder, der skulle tage sig af hvad og i hvilken rækkefølge, kan man begynde at lede i det rette arkiv.

Revision

Find din slægt er nu kommet i en 2. udgave. På 3-4 år sker der (i vor tid naturligvis!) en del indenfor faget, og en revision har været ønskværdig. Da Bente Klercke Rasmussen døde alt

for tidligt, kun få måneder efter at bogen var udgivet, er dette opfølgende arbejde udført af Jytte Skaaning i samarbejde med Tove Glud Rasmussen.

Overfladisk set er der ikke sket de store ændringer: Omslaget er det samme, sidetallet ligeledes. Et kig over indholdsfortegnelsen viser, at man også her har bevaret hele grundsubstanten. Det har været forfatternes udtrykkelige hensigt, at bogen skulle have samme omfang.

Nyt fra nettet

Men tag ikke fejl. Bogen er gennemgået fra ende til anden og overalt, og hvor der er kommet nyt til, er det tilføjet. Det drejer sig især om links til relevante hjemmesider, det er klart her udviklingen er gået stærkest. Men også oplagte emner som ændringerne i navneloven har fået plads i bogen.

Kapitlet *Gå på biblioteket* er blevet udvidet med et afsnit *Brug internettet*. Det er ganske kortfattet og indledes med en advarsel om, at nettet "ikke er det eneste saliggørende". I øvrigt henvises til heftet *Slægtsforskning på Internet* (forlaget Libris) for mere uddybende gennemgang. I betragtning af at udviklingen indenfor de elektroniske medier går så hurtigt, kan man næppe bebrejde forfatterne, at de overlader netop dette emne til en udgivelsesform, der tillader jævnlige revisioner og nye oplag.

Fornem litteraturliste

Når sidetallet er holdt på det samme, er det opnået ved at trænge teksten sammen, hvor det har været muligt.

Litteraturlisten har fået 6 ekstra sider at brede sig på, så den nu er oppe på 58 sider, men herudover er den mere kompakt, dobbelt linjeafstand ses sjældent. Det er en rent ud imponerende samling henvisninger til bøger, hefter, artikler og hjemmesider, som vil glæde ethvert bibliotekarhjerter. Det er udmærket at google, men det resultat, man får ud af at konsultere

Klercke & Skaanings liste, vil dog i de fleste tilfælde være langt mere kvalificeret. Alle henvisninger har her været i menneskehænder og er dømt egnede til at medtages, og de er undertiden endda forsynet med en lille kommentar.

Udskiftning?

Til slut det uundgåelige spørgsmål:

Skal man lade første-udgaven ryge ud og erstatte den med den opdaterede? Ikke med mindre den hænger i laser efter intens brug. Større er ændringerne trods alt ikke. Men hvis du endnu ikke har *Find din slægt* på din reol, er der ingen tvivl. Den må på ønskesedlen. For som vi allerede skrev i 2004: Værket er et must for enhver seriøst arbejdende slægtsforsker!

Ny version af Reunion

Mac-programmet Reunion stopfodrer ikke sine brugere med opgraderinger, tværtimod kan der gå år mellem nyhederne. Til gengæld er der så tale om reelt nye versioner med en lang række helt nye funktioner og udvidelser og/eller forbedringer af kendte do.

Version 9 er netop kommet i handlen, efter 3 år med 8'eren. Det turde være en selvfølge, men det skal alligevel nævnes her: Version 9 kører fint med de nye Intel-Mac'er.

Med iPod'en på arkiv

Øverst på listen over nyheder står *Pod Cards*. Udtrykket dækker over muligheden for at gemme personoplysninger i programmet i et specielt format, som kan overføres til en iPod (for undviende: iPod er en særdeles populær musikafspiller på størrelse med en lighter, hvis udbredelse blandt især de yngre generationer nærmer sig mobiltelefonens). Så nu kan man både lade lifflige toner glide ind i øregangene og have familiefilen lige ved hånden, når man begiver sig til arkivet.

Nyhed nr. 2 hedder *trætoppe*. Med denne funktion tilbydes en hurtig oversigt over alle de tidligste aner for en given person. Tidligste aner er aner, som ikke har kendte forældre, og man får dem serveret på liste, generation for generation. En smart måde at få et kig til toppen i et stort anetræ.

Nyttige lister

En anden form for oversigt giver den nye efternavne-liste, der viser alle efternavnene i familiefilen med

oplysning om, hvor tit de forekommer, samt hvornår de optræder første og sidste gang. Flere lister, bl.a. person- og kildelister, kan holdes åbne sideløbende med, at man arbejder i programmet, og der er mulighed for på ægte Mac-maner at *trække* enkelte poster til det sted i Reunion, hvor man vil bruge dem; hvis man f.eks. opdager, at en person, som allerede tidligere er lagt ind i programmet, er gift med en anden person i filen, trækker man simpelthen med musen den ene person til den andens plads og giver slip og voila, så er det ægteskab indgået! Samme metode kan anvendes, hvis man vil genbruge en kilde, der er på plads i programmet.

Nye web-layouts

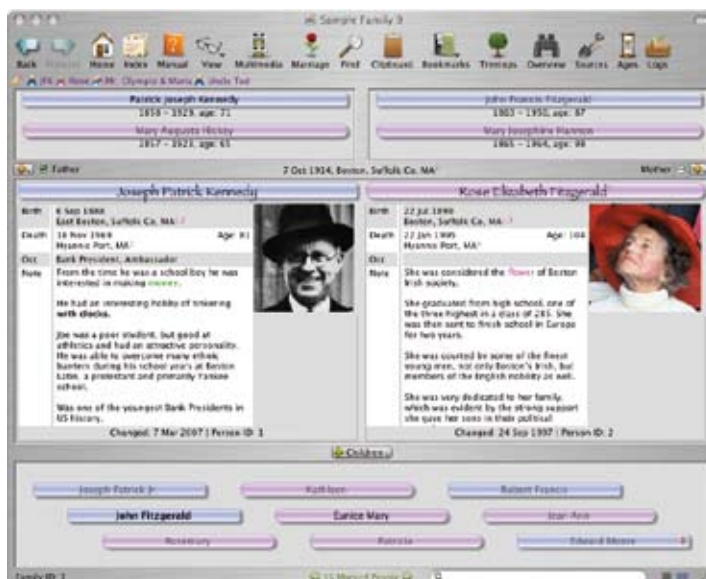
Derudover har layout-delen fået en oppudsning. Det er nu muligt at lege endnu friere med programmets mere kosmetiske fremtræden. Man kan f.eks. lade farven på knapper og i lister m.v. afhænge af personens køn, og man kan vælge baggrundsfarve og skrifttyper helt efter eget humør. Også web-siderne,

Kathrine Tobiasen

som Reunion kan producere, er blevet mere fleksible, og der medfølger flere færdige skabeloner, så ens hjemmestrikkede side får et professionelt touch. En velkommen fornyelse, idet denne del af programmet har ligget nærmest uberørt siden version 5.

Flere oplysninger kan ses på Reunion's website www.leisterpro.com, hvor du også kan hente en demoversion. Prisen for en opgradering er 59.95 \$, hvis du selv downloader og derved sparer forsendelsesomkostninger.

SLÆGTSFORSKERDAG

Lørdag den 27. oktober 2007.

"Adel, præster, borgere, bønder, hvordan levede de"

Program.

- Kl. 08.45 Velkomst, indledning og praktiske oplysninger.
- Kl. 09.00 **"Adelskultur. Idealer og dagligt liv."** Mikkel Venborg Pedersen, *mus.insp., seniorforsker, ph.d., National-museet, Frilandsmuseet.* Adel forpligter, siger vi, og mener, at er man noget særligt, må man yde noget særligt. I selvforståelsen var adelen 'de ædle' med dyder, pligter og rettigheder. Dansk adel træder for alvor frem som særlig stand i løbet af senmiddelalderen, og dens status var støttet af juridiske og sociale rettigheder indtil Grundloven 1849. Dagliglivet måtte leve op til rangen, både på landets herregårde og i byerne. Også på den måde forpligter adel, en adelsmand må leve og føre sig som en adelig.
- Kl. 10.00 Vi stiller spørgsmål og drikker kaffe eller te.
- Kl. 11.00 **"I borgerskabets verden"**. Mette Boritz, *museuminspektør, Nationalmuseet.* Med udgangspunkt i tiden 1750 – 1900 sættes fokus på det bedre borgerskab. Under enevælden stod borgerne politisk og socialt over bønderne, men under de gejstlige og adelen. Selvom nogle af borgerne var yderst velhavende havde de kun ringe indflydelse. Men meget kom til at ændre sig. I løbet af 1800-tallet fik borgerskabet en anden samfundsmæssig og kulturel position, og livet i borgerskabets stuer blev et andet. Vi følger borgerskabet til hverdag og fest, sommer og vinter, og hører om borgerlige dyder og værdier.
- Kl. 12.00 Vi stiller spørgsmål.
- Kl. 12.30 Frokost: Maden hentes ved en buffet i forhallen, og tages med tilbage til spisning i Teatersalen.
- Kl. 13,45 **"Årets gang i bondefamilien"**. Charlotte S.H. Jensen, *mag.art., Nationalmuseet.* Det er så sandt som der er sagt at efter vinter kommer vår. For 1700-tallets bondefamilie udgjorde arbejdsåret en cyklus, som drejede af sted, år efter år. Både hverdagens gøremål og festerne afspejlede arbejdsårets og naturens gang. Desuden var mange af festerne arbejds-gilder, hvor det gjaldt om at få noget fra hånden, samtidigt med at sociale kontakter blev plejet og nyheder kolporteret. Vi drager igennem landbofamiliens år – fra helligtrekonger til jul.
- Kl. 14.45 Vi stiller spørgsmål og drikker kaffe eller te.
- Kl. 15.00 Afslutning.

Slægtsforskerdagen afholdes i Valby Medborgerhus, Valgårdsvej 4, 2500 Valby, ikke langt fra Valby S-Station.

Deltagergebyr kr. 150,00 + evt. frokost - kr. 80,00.

Nærmere oplysning om tilmelding på <http://www.genealogi-kbh.dk/foreningen/skrivtil.htm>

Mine sønderjyske bedstefædre

Hvad Invalidenævnet i Sønderborg kan fortælle

Af Inger Buchard
Slotsvangen 6
6800 Varde
i.buchard@mail.dk

I min sønderjyske familie var det sidste emne, der blev taget op til diskussion, før alle blev tavse for at undgå at komme op at skændes: *Hvis familie havde lidt den tungeste skæbne?* At den enes far var faldet i Frankrig i slutningen af første verdenskrig eller den andens invalideret, også i Frankrig. Det kunne mine forældre af gode grunde ikke diskutere, men følgevirkningerne kunne nok sætte sindene i kog:

Var det værst at høre til en søskendeflok på 6 uden forsørger eller at måtte opgive skolegangen og lærerløbets rømmen, fordi den invaliderede bager ikke genvandt fuld arbejdsevne før mange år efter krigen?

Jeg vil ikke sætte et punktum i den strid, men fortælle om min vej til informationerne, der kastede lys over vilkårene i de to familier. Nøglepunktet er Invalidenævnet i Sønderborg, institutionen, der tog sig af invaliders og efterladtes erstatningssager.

Historiske fakta

Når en soldat blev indkaldt til krigstjeneste i 1. verdenskrig, overtog den tyske hær forsørgelsen af hans familie. Betalingen afhang af rang og børnetal, og blev soldaten skadet eller faldt, blev der udbetalt invalide- hhv. enkepension fra staten, også i de tilfælde, hvor ældre mennesker mistede en søn, der som erhvervsaktiv normalt ville understøtte sine forældre.

Efter genforeningen i 1920 modtog en stor befolkningsgruppe i Sønderjylland altså pension fra den tyske stat. Een af følgerne af nederlaget var den voldsomme inflation, der udhulede

markens værdi, men inden det skete, overtog den danske stat erstatningsforpligtelsen fra den tyske stat for de danske sønderjyders vedkommende. Man havde i slutningen af 1920 til det formål oprettet Invalidenævnet for de sønderjyske landsdele, som fik til opgave at tage sig af de sønderjyske ofre for 1. verdenskrig og deres efterladte. Man tog i begyndelsen af 1920'erne fat på de mange erstatningssager, revurderede invaliditetsgrad og arbejdsevne og besluttede på den baggrund erstatningens størrelse i danske kroner.

I arkivoversigten for LAA er der registreret 3650 sager, der fylder så meget, at de er på fjernlager i Odense – jeg har hørt, at de fylder noget i retning af 140 hyldemeter. Men hvordan finder man det rigtige sagsnummer? I Anton Marckmann: Sønderjyske krigsinvalidere fra 1. Verdenskrig – en undersøgelse af de fysiske skader hos et udvalg af krigsinvalidere, er materialet anonymiseret, men Anton Marckmann gav mig den oplysning, at der i en bestemt kasse af de 3650 var håndskrevne registre over alle invaliditets- og enkesager. Med dem i

Brevkort fra Jes G. Buchard: "Her har du mig i min fulde Højde. Du har jo længe ønsket et billede. Til venstre Otto Eichner, i Midten Østergaard. Vi er for Tiden nærmere Fronten for at gaa til Bødlen. Ellers alt vel" (1916)

I gips fra navlen til venstre håndled - lusene trivedes godt

hånden kunne jeg bestille min farfars invaliditetssag og min mormors enke-sag hjem til gennemlæsning; dog skulle jeg forinden søge om tilladelse til at læse materialet, da socialsager har en lang spærrefrist. Med visse pålæg fik jeg tilladelsen.

Hvad fandt jeg?

Jeg fandt i min farfars mappe, at hans militære karriere fra session over rekruittid med alle tjenestesteder (han kom langt omkring i Kejserriget fra indkaldelsen i 1904 til den følgende tid på Wanderschaft som konditor), hans genindkaldelser samt indkaldelsen til krigstjeneste i 1914, er noteret. En lup over en lægelig anmærkning afslørede, at hans lazaret-ophold allerede i september 1914 skyldtes, at han sammen med gutterne havde moret sig med løsagtige damer.

Efter 14 dage var han igen klar til kamp.

Derpå kan jeg i hans soldaterpapirer følge, hvilke slag han deltog i; han blev ikke såret før 1918, ellers ville det også have været noteret.

Der ligger i mappen en brevveksling mellem min farmor og militæret. Den er meget bitter. Min farmor ville have sin mand hjem på orlov i senvin-

teren 1918 og anførte, at hun som mor med 3 små børn var afhængig af det landbrug, hun måtte leve af. Bageriet i Abild blev lukket ved bagerens indkaldelse til krigstjeneste i 1914, og hun forsøgte at klare forsørgelsen af sine 3 børn med 12 'Morgen' land; ikke meget, men hvis hun ikke fik det sået til i foråret 1918, kunne hun forudse en katastrofe efter hungeråret 1917. Men farmor fik afslag med henvisning til, at farfar havde fået rigelig med orlov tidligere i krigen og kunne have brugt tiden bedre.

Kort tid herefter blev han såret; venstre overarmsknogle blev skudt igennem 4. april 1918, og hans karriere som soldat i den tyske hær var dermed slut.

I soldaterpapirerne kan man følge hans vej gennem et trods alt velfungerende sygehussystem. I sit militærpas noterer han følgende rute:

"I Lazaret opholdt jeg mig i Gent i Belgien, Hamborg, Tønder, Kiel, Tønder, Kiel, Flensborg, fra sidstnævnte blev jeg udskrevet 17.9.1919."

Returneringen fra Tønder til Kiel var begrundet i en manglende difteritvaccination. Sig ikke, at systemerne ikke virkede i krigens sidste måneder.

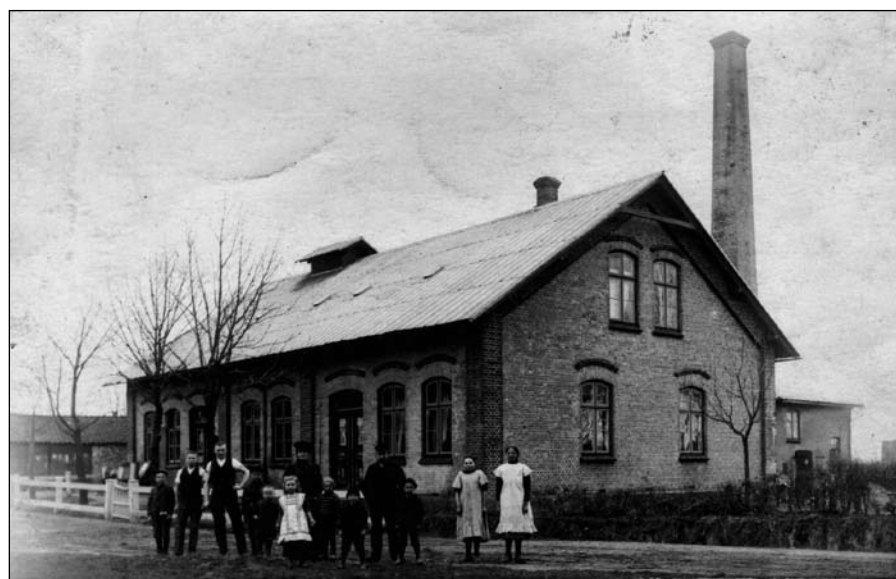
Det lykkedes efter megen kirurgisk møje at få knoglen til at gro sammen, men med nedsat muskelstyrke til

følge og et sårbart sted på overarmen, der siden blev beskyttet af en læderbandage. Herefter fulgte salg af bageriet i Abild, køb af husmandssted og kampen for en bedre økonomisk kompensation. Min fars erindring fra den tid er tilnavnet 'Papegøjen', forårsaget af farvesammensætningen af lapperne på det slidte tøj, han brugte som elev på Tønder Statsskole indtil 1924.

I mappen ligger en række danske lægeudtalelser om farfars arbejdsevne som korrektur til den tyske militærlæges vurdering af samme, en række vrede hhv. fortvivlede indlæg fra min farfar, der dog til sidst måtte erkende, at den veludviklede hårde hud på venstre håndflade indikerede, at han godt kunne bruge armen. Op i 1920'erne havde han jo hjulpet sin kone ved husmandsbruget, og da min far som 14-årig kunne begynde som bagerlærling og erstatning for den venstre arm, blev han taget ud af Tønder Statsskole og opgav sine drømme om at få en uddannelse som lærer. Familien købte bageri i Jels i 1924, og den klarede sig udmærket dér til op i 1970'erne.

Morfars efterladte enke og 6 faderløse børn

Min morfar var mejeribestyrer i Stubbæk og blev trods sin samfundsvig-

Ensted mejeri, Stubbæk

Jul ved fronten – Joh. Hamer står i 2. rk. som nr. 2

tige opgave i landbrugsproduktionen indkaldt til fronttjeneste i maj 1916. Hjemme sad min mormor med 5 børn, nr. 6 blev født i januar 1917, et par måneder før min morfar faldt i 16. april 1917. Mejeriet blev drevet videre af en bestyrer, mens min mormor fik understøttelse fra hæren.

I min morfars sagsmappe ligger en nøje beskrivelse af hans økonomiske forhold ved indkaldelsen: indtægt, formue, værdi af fast ejendom, børnenes alder o.l.; på den baggrund og ud fra hans rang fastsattes den sum, hans hustru fik udbetalt til sin og børnenes forsørgelse.

Min mormor var nødt til at flytte fra tjenesteboligen på mejeriet til et hus i landsbyen. Familien var i det hele taget hårdt ramt, idet også hendes bror, der var købmand i Stubbæk, var indkaldt fra krigens start. Min oldefar overtog driften af sin gamle forretning for svigerdatteren, men da sønnen faldt i 1918, stod enken tilbage

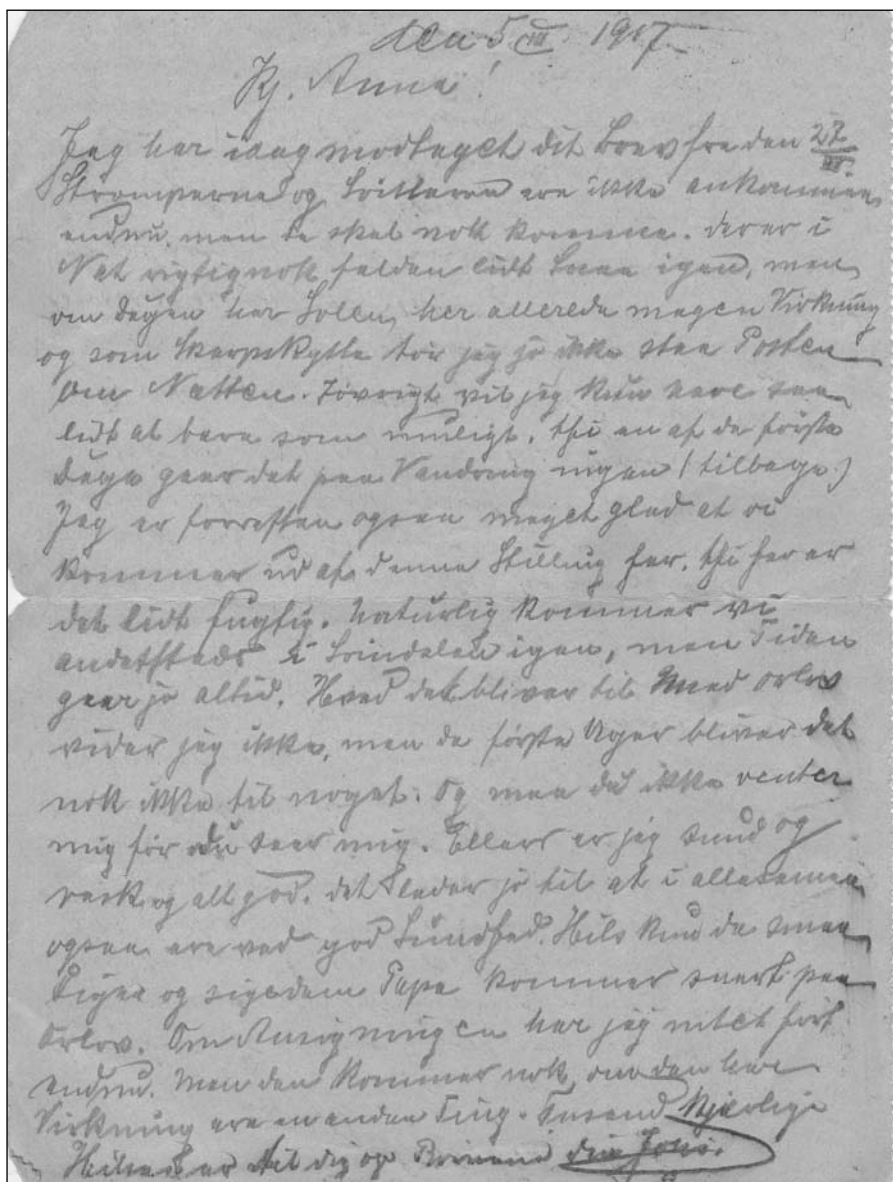
med 3 børn, hvoraf den ældste kun var 8 år gammel. Oldefar var tæt på 70 år, så løsningen blev, at min ældste morbror, altså nevøen, overtog forretningen senere i 1920'erne. I mellemtiden var min mormor købmand med sin gamle fars støtte, indtil han døde i 1925.

I sagsmappen ligger min mormors forskellige formue- og indtægtsopgørelser. I 1924 var der 3 uforsørgede døtre tilbage i hendes husholdning. Den ældste søn var i købmandslære, og de to yngre sønner havde stadig brug for tilskud til tøj og underhold. Dette anføres som argument for understøttelsens størrelse. Min mormor fik sognerådsformandens attest for, at hun var for svagelig til selv at arbejde.

Understøttelsen blev i de følgende år hele tiden reguleret ned i takt med, at børnene blev 18 år gamle og formodedes at kunne forsørge sig selv. Min mormor holdt i perioden godt fast på

tømmerne, og jeg kan huske hende fra omkring 1960 som en dame, der havde styr på tingene – altid klædt i sin sorte enkedragt med hvid krave om halsen og med fletning i knold i nakken, som kvindetype en stærk dame, man ikke sagde imod.

Eet af de forhold, der kunne have gjort min mormors vilkår efter 1920 meget vanskelige, var, at min morfar af fødsel var holstener. Hvis min mormor skulle have enkepension fra den danske stat, skulle hun kunne påvise, at hendes mand var dansk. I sagsmappen ligger der allerede fra 1918 et udsagn fra lærer Gammelgaard i Stubbæk om hendes nød. Da man efter genforeningen skal afgøre sønderjydernes nationale tilhørsforhold og deres ret til dansk statsborgerskab, må min farmor igen aktivere lærer Gammelgaard. I det nationale register på LA Aabenraa ligger i dag hans argumentation for, at mejeribestyreren var blevet dansk, siden han flyttede til

den 5.3.1917

Kj. Anna!

Jeg har idag modtaget dit Brev fra den 27.III. Strømperne og Svittreren [sweateren] ere ikke ankommen endnu, men de skal nok komme. Der er i Nat rigtignok falden lidt Sne igen, men om Dagen har Solen her allerede megen Virkning og som Skarpskytte tør jeg jo ikke stå Posten om Natten. Iøvrigt vil jeg kun have saa lidt at bære som muligt, thi en af de første Dage gaar det på Vandring ...

sognet i 1902. Hans breve hjem er da også for en dels vedkommende skrevet på dansk; de ligger selvfølgelig ikke i Invalidenævnets sagsmapper, men er efter hans død nænsomt blevet fordelt blandt børnene.

Min mormor fik den glæde at se sin mands navn opført i Mindelunden i Marselisborg.

Hvordan min mormor og svigerinden klarede tiden efter 1920, kan man få et indtryk af i skyld- og panteprotokollerne – men det er en anden historie. De tilskud, de fik til deres forsørgelse efter børnenes myndighedsalder, kan man følge i sagsmapperne, indtil de dør i 1961/1962, men de faktiske levevilkår igennem 1930'erne og efter

2. verdenskrig kan man ikke forestille sig. Bl. a. fik min mormors svigerinde store problemer, da den ældste søn, der langt om længe var blevet gammel nok til at bidrage til familiens forsørgelse, fik lungebetændelse i midten af 1920'erne. Det var før penicillinens tid, og den tid, der gik, indtil han var klar til at arbejde igen, tyngede voldsomt på økonomien; et lån i familien hjalp over den akutte nød, men en ansøgning til Invalidenævnet om et engangstilskud til at betale lånet blev afvist.

Det var ikke let, men 1. verdenskrigs kvinder var nøjsomme og sørgede trods det godt for deres børn. Min mormor fik sine sønner godt i vej: en købmand, en radiomekaniker, der prøvede lykken i Canada, men vendte hjem til Aabenraa igen, en husmand; døtrene fik alle så vidt jeg ved et højskoleophold og blev godt gift, dog ikke længere borte end at de kunne holde kontakten til Stubbæk.

Hvem havde det værst?

Der var mange, der havde det meget værre end de tre nævnte familier. Der var gårdmænd, hvor arvingen til gården var faldet og som fik store problemer under landbrugskrisen i 1930'erne; der var folk, der aldrig kom sig psykisk over frontoplevelserne; der var folk med en invaliditetsgrad, der nærmest umuliggjorde erhvervsaktivitet. Steinckes sociallovgivning kom først langt senere, så selv om Invaliditetsnævnet stod for produktion af proteser, for omskoling og formidling af lån, afhang fremtiden af den enkelte. Nogle bar på sårene resten af deres liv - jeg kan fra tiden efter 2. verdenskrig huske gamle mænd, der sommetider var forfærdelig vredladne og hidsige. Først nu kan jeg forstå, hvorfor de var blevet, som de blev.

Anvendte kilder

Anton Marckmann: Sønderjyske krigsinvalidere fra 1. Verdenskrig, Sønderjyske Årbøger 2001 s. 143-180.

Dette er en medicinsk-faglig gennemgang af et enestående kildemateriale i tysk og europæisk krigshistorie. De

tyske militærarkiver gik i vidt omfang tabt under bombardementerne under anden verdenskrig. I Sønderjylland har man en veldokumenteret kilde om krigsskader og den kirurgiske ekspertise, der blev udviklet i forbindelse med krigsskaderne.

Registrant over Invalidesager og Enkesager under Invalidenævnet for Sønderborg:

CD på LA Aabenraa, udarbejdet af undertegnede. Vil man undersøge, om der findes materiale om konkrete personer i Invalidenævnets akter, bør man henvende sig til LAA. Man skal søge adgang til materialet, da det ikke er umiddelbart tilgængeligt - ansøgningsformularen fås også på LAA.

Ud over invalide- og enkesagerne findes der i øvrigt en registrant over låneansøgninger; mange krigsdeltagere havde brug for iværksætterstøtte, så de kunne tilpasse deres erhvervsaktivitet til deres fysiske muligheder.

Denne protokol er, så vidt vides, endnu ikke digitaliseret.

Det nationale register:

470 enheder på LAA, ordnet efter sogn. Her finder man navnene på dem, der fik tildelt dansk statsborgerskab efter 1920, og dem, der blev afvist. Baggrunden for tildelingen var bl.a. bopælen den 1.10.1918, som var blevet registreret ved folketællingen 1921.

Private kilder:

Der findes vel næppe en sønderjysk familie uden billeder, feldpostkort og breve fra første verdenskrig. Min opfordring skal være, at man deler sit materiale med det lokalhistoriske arkiv, der dækker familiens hjemegn. Jeg har bl.a. fået fotografiet af Ensted mejeri fra Ensted lokalhistoriske arkiv v. Frederik Daabæk, som jeg her gerne vil takke for et usædvanligt givende samarbejde gennem årene.

DIS-Danmarks ekspedition

Ole Hald Madsen

Rikkeminde Allé 4
5250 Odense SV
ekspedition@dis-danmark.dk

Tlf. 26 84 25 19
Telefonen er åben for ekspedition:
Tirsdag kl. 14-18 - ellers telefonsvarer.

Ekspeditionen besvarer praktiske spørgsmål og sørger i øvrigt for forsendelse af foreningens forskellige produkter, f.eks. cd'erne med Slægt & Data og Postadressebogen 1921 ect.

Ekspeditionen står også for tilmelding til DIS-Danmarks læsekredse, hvor udenlandske blade rundsendes blandt DIS-medlemmer.

www.dis-danmark.dk

Hanne Marie Rud
webmaster@dis-danmark.dk

Undervisningskoordinator

Ann Christensen
kursus@dis-danmark.dk

DIS-Danmarks bestyrelse

Arne Christiansen <i>Formand + DIS-arkiv + HFH.</i> Langelinie 34 C, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 31 34	christiansen@dis-danmark.dk
Erik Kann <i>Næstformand + Ansvh. redaktør.</i> Johan Jepsens Vej 1, 2830 Virum. Tlf. 45 85 18 02	kann@dis-danmark.dk
Werner Wittekind <i>Kasserer + Nordtysk repr. + Undervisn.-udv.</i> Rudersdalsvej 114, 2840 Holte. Tlf. 45 41 43 15	wittekind@dis-danmark.dk
Merete Nielsen <i>Sekretær + Kommunikationsudv. + Undervisn.-udv.</i> Gl. Præstevej 7, 3200 Helsingø.	nielsen@dis-danmark.dk
Kathrine Tobiasen <i>Medredaktør + DIS-Forum + Kommunikationsudv.</i> Korsagervej 13, 8900 Randers. Tlf. 86 44 56 89	tobiasen@dis-danmark.dk
Hanne B. Stegemüller <i>Hjemmeside-udv.</i> Vanløse Allé 35, 2720 Vanløse.	stegemueller@dis-danmark.dk
H.C. Andersen <i>Kommunikationsudv. + Undervisn.-udv. + Hjemmeside-udv.</i> Munkevangen 24 D, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 69 39	andersen@dis-danmark.dk
Inger Buchard <i>Hjemmesiden + Tysk repr. + HFH.</i> Slotsvangen 6, 6800 Varde.	buchard@dis-danmark.dk
Ole Degn <i>KIK-repræsentant.</i> Mellemhøjen 11, 8800 Viborg. Tlf. 86 67 47 02	degn@dis-danmark.dk
Jens V. Olsen <i>Suppleant + AO repr.</i> Bandholmvej 5, 4000 Roskilde. Tlf. 46 75 51 73	olsen@dis-danmark.dk
Ruben Højmark Jensen <i>Suppleant + DIS-Træf + DIS-Fadder + DIS-Arkiv.</i> Lucernevej 17, 4180 Sorø. Tlf. 57 83 28 94	hojmark@dis-danmark.dk

Returneres ved varig adresseændring

Spændende ny hjemmeside om mål, vægt og mønt

Orientering ved Erik Kann

Ole Østerby Olesen har på adressen

<http://www.beder-malling.dk/genealogi/MøntMaalVægt/Tregder.html>

gjort et meget vigtigt materiale tilgængeligt om mål, vægt og mønter. Der er tale om en gengivelse af tabeller fra en bog udgivet af Eiler Hagerup Tregder i 1824. Med webmasters tilladelse har vi sakset følgende tekst fra den anførte hjemmeside:

Eiler Hagerup Tregder blev født 1778 i Kongsberg, Norge.

I årene omkring 1800 var han møntguardein (Kgl. Embedsmand med ansvaret for mønt-sølvets finhed) ved Kongsberg Mønt (sølvmine).

I 1812 blev Tregder møntrevisor i København og senere opnåede han at blive chef for Postvæsenets revisionskontor som kancelliråd, justitsråd og etatsråd.

Eiler Hagerup Tregder udgav i 1824 "Haandbog for Reisende", som er en interessant beskrivelse af lokaliteter langs landets hovedpostruter. Et tillæg i denne bog er afsnittene "Myntvæsen" og "Maal og Vægt"

Dette website er en Internet udgave af disse afsnit.

Eiler Hagerup Tregder var, i sin egenskab af tidligere møntguardein ved Kønigsberg og senere møntrevisor i København, om nogen en sand ekspert par excellence med en altomfattende indsigt i datidens møntvæsen og måle- og vægt-system.

De mange tabeller i hans bog viser os de indbyrdes forhold imellem de mange forskellige enheder, hvilket kan være vigtigt for slægtsforskere af i dag.

Tidsmæssigt taler vi specielt om første halvdel af 1800-tallet og geografisk dækker materialet kongedømmet Danmark, Hertugdømmerne, Slesvig, Holsten og Lauenburg samt Hamburg og Lübeck.

Og jeg som troede, at verden mest af alt bestod af rigsdaler og skilling! Gengivelsen af tabellerne på hjemmesiden er alle meget klare og tydelige, og jeg vil anbefale alle at lægge vejen forbi. Der er med Ole Østerby Olesens egne ord tale om et originalt materiale med en komplet oversigt over samtlige forekommende møntenheder, måleenheder og vægtenheder i 1800 tallet beskrevet af en datidig, professionel ekspert. Så bare gå i gang!